

Międzynarodowy
Rok Spółdzielczości

Spółdzielnie
budują lepszy świat

POLANICKI
Teatr
1925
2025
Zdrojowy
LAT

Zapraszamy:

XXI Festiwal
Spółdzielczych
Zespołów
Artystycznych

- s.16-17

Wystąpienia KRS do Minister Klimatu
i Środowiska - s.4-5

ISSN 1506-4395

TECZA POLSKA

coop MIESIĘCZNIK SPÓŁDZIELCZY nr 3 (312) marzec 2025 cena:10,80 zł

Moje życzenie w Międzynarodowym Roku Spółdzielczości!

marca

- str. 13

KONKURSY 2025

Zespół Samorządu i Promocji Krajowej Rady Spółdzielczej **do 15 maja br.** przyjmuje zgłoszenia kandydatów w dorocznych konkursach dla liderów samorządu spółdzielczego i terytorialnego.

Rozstrzygnięcie konkursów nastąpi podczas centralnych uroczystości z okazji Międzynarodowego Dnia Spółdzielczości

Samorządowiec - Spółdzielca

Konkurs dla przedstawicieli samorządów terytorialnych oraz urzędów samorządowych i państwowych, którzy z przychylnością i zrozumieniem patrzą na działalność spółdzielni różnych branż na ich terenach. Konkurs ma uhonorować za życzliwość i docenianie roli spółdzielczości w lokalnym środowisku.

opłata konkursowa* - 250 zł

Lider Spółdzielczości Polskiej

Najwyższe honorowe wyróżnienie przyznawane spółdzielcom, ale także przedstawicielom władz państwowych za upowszechnianie idei spółdzielczej, tworzenie warunków sprzyjających umocnieniu i rozwojowi spółdzielczej formy gospodarowania, wspieranie inicjatyw i przedsięwzięć spółdzielczych.

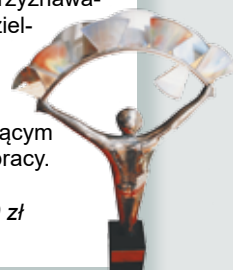
opłata konkursowa* - 780 zł

Menedżer - Spółdzielca

Jedna z najważniejszych w polskim środowisku spółdzielczym nagród, ustanowiona w 1999 r. Przyznawana jest najlepszym spółdzielczym przedsiębiorcom, legitymującym się dobrą kondycją ekonomiczną i oceną lustracyjną, tworzącym nowe i stabilne miejsca pracy.

opłata konkursowa* - 620 zł

Prymus

Wyróżnienie będące uzupełnieniem nagrody „Menedżer-Spółdzielca” dla tych osób, które przedstawiły pełną dokumentację wymaganą w konkursie i otrzymały pozytywną ocenę Kapituły, ale nie zdobyły tytułu „Menedżer-Spółdzielca”. Przyznawane jest spółdzielcom bez względu na zajmowane przez nich stanowisko w spółdzielni.

opłata konkursowa* - 500 zł

Złoty Laur Spółdzielczości

Przyznawany jest spółdzielniom, lub osobom fizycznym, które pracują na rzecz rozwoju i wzbogacania kultury, kultywowania tradycji, popularyzowania społecznych celów spółdzielczości, m.in. poprzez prowadzenie placówek kulturalnych, oświatowych, sportowych, sponsorowanie zespołów folklorystycznych i innych form aktywności.

opłata konkursowa* - 500 zł

Konkurs na prace naukowe

Konkurs prowadzony przez Spółdzielczy Instytut Badawczy ma zachęcić środowiska naukowe do podejmowania badań nad spółdzielczością i spopularyzować rezultaty tych badań. Prace (licencjackie, magisterskie, doktorskie) poświęcone spółdzielczości wykonane (obronione lub opublikowane) po 15 maja 2023 r. można nadsyłać do 15 maja 2025 r.

Szczegóły dotyczące konkursów, regulaminy oraz formularze zgłoszeń do pobrania zamieszczone są na stronie krs.com.pl na zakładce Promocja - Konkursy. Wnioski rozpatruje Kapituła Nagród KRS, która oficjalnie ogłasza swoją decyzję podczas obchodów Międzynarodowego Dnia Spółdzielczości.

*do podanych cen należy doliczyć podatek VAT

Zgłoszenia przyjmuje **Zespół Samorządu i Promocji KRS**

e-mail: teczka.polska@krs.com.pl 00-013 Warszawa, ul. Jasna 1, tel./fax: 22 828 65 11

Zgłoszenia prac naukowych przyjmuje **Spółdzielczy Instytut Badawczy** - szczegóły na stronie krs.org.pl

W DOMU „POD ORŁAMI” str. 4 - 8

- Wystąpienia KRS do Minister Klimatu i Środowiska.
- Jak uhonorować zasłużonych spółdzielców.
- Trudna sprawa regulacji stanów prawnych gruntów.
- Spotkania Przedstawicieli Terenowych KRS.

COOP W PARLAMENCIE str. 9

- Parlamentarny Zespół ds. Spółdzielczości.
- Parlamentarny Zespół ds. Spółdzielczości Mieszkaniowej.

COOP W KRAJU str. 10 - 11

- Współpraca zamiast rywalizacji.
- Targi „Światło 2025” Sprostac wyzwaniom technologii.

COOP ZA GRANICĄ str. 12

- Postanie MZS na Międzynarodowy Dzień Kobiet.
- O równości płci w spółdzielniach.

KOBIETY W SPÓŁDZIELCZOŚCI str. 13

Moje marzenie w Międzynarodowym Roku Spółdzielczości.

SPÓŁDZIELCZOŚĆ PRACY str. 14

Inicjatywa ZLSP na rzecz edukacji spółdzielczej.

SKOK str. 15

Bezpieczne finanse w sieci.

KULTURA str. 16 - 17

Festiwal Spółdzielczych Zespołów Artystycznych „Tęcza Polska” w Polanicy - Zdroju.

UNIQA str. 18 - 19

Nowy krok w rozwoju UNIQA.

HISTORIA str. 20 - 22

dr Adam Piechowski: „Bez kobiet nie ma spółdzielczości”.

Warto przeczytać

W marcu br. KRS dwukrotnie występowała do Minister Klimatu i Środowiska Pauliny Hennig-Kloski. w sprawach związanych z energetyką. Wnioski dotyczyły zniesienia ograniczeń w poborze mocy dla podmiotów przetwórstwa rolno-spożywczego oraz usunięcia barier, które skutecznie blokują rozwój spółdzielni energetycznych w miastach.
- str. 4-5

Krajowa Rada Spółdzielcza była patronem tegorocznych targów „Światło 2025” i „Elektrotechnika 2025”. Zapraszamy do zapoznania się z relacją o panelu szkoleniowym „Zapewnienie poprawnej i bezpiecznej eksploatacji oraz konserwacji instalacji elektrycznych w spółdzielczych budynkach wielorodzinnych. Wytwarzanie energii elektrycznej z instalacji OZE należącej do spółdzielczego budynku wielolokalowego” - str. 11

Paragraf Spółdzielczy:

Przemysław Kępka:
Problemy z doręczeniem pism w procedurze cywilnej - str. I

Artur Puławski:
Dyrektywa o przejrzystości wynagrodzeń - str. III

Roksana Kowalska:
Najem dachu podmiotowi prowadzącemu działalność gospodarczą, a GZM - str. V

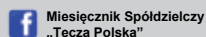
Michał Radziejewski:
- Lustracja spółdzielni - lustracja fakultatywna - str. VI

Wydawca:

KRAJOWA RADA
SPÓŁDZIELCZA
ul. Jasna 1, 00-950 Warszawa
tel.: 22 596 43 00
www.krs.org.pl
e-mail: krs@krs.org.pl

Redakcja

tel./fax: 22 828 65 11
e-mail: tecza.polska@krs.com.pl

Miesięcznik Spółdzielczy
„Tęcza Polska”

Prezes Zarządu

dr inż. Mieczysław Grodzki
tel.: 22 827 13 16, fax: 22 827 43 21

Członkowie Zarządu

Waldemar Broś, tel.: 22 372 03 72
Ryszard Jaśkowski, tel.: 22 440 82 02
Tomasz Jórdeczka, tel.: 33 814 54 73
Marek Kowalski, tel.: 43 821 51 44

TĘCZA POLSKA

WIEŚCIECZNIK SPÓŁDZIELCZY / marzec 2025

Redaktor Naczelny:

Klementyna Zygarowska - Tomza

Autorzy artykułów:

dr Adam Piechowski,
Przemysław Kępka,
Robert Azembski, Roksana Kowalska,
Artur Puławski, Michał Radziejewski,

Prenumerata
na dowolny okres u Wydawcy.
Materiałów niezamówionych
nie zwracamy

Wnioskujemy o zniesienie ograniczeń w poborze mocy dla podmiotów przetwórstwa rolno-spożywczego

20 lutego br. Krajowa Rada Spółdzielcza zwróciła się do Minister Klimatu i Środowiska Pauliny Hennig-Kloski z wnioskiem o zniesienie ograniczeń w poborze mocy dla podmiotów przetwórstwa rolno-spożywczego. Pismo otrzymał do wiadomości także Minister Aktywów Państwowych Jakub Jaworowski.

Spółdzielcy złożyli wniosek o dokonanie zmian w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 8 listopada 2021 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu wprowadzenia ograniczeń w sprzedaży paliw stałych oraz w dostarczaniu i poborze energii elektrycznej lub ciepła (Dz.U. z 2021 r. poz. 2209), które uwzględniałyby specyfikę zapotrzebowania na moc elektryczną zakładów przetwórstwa rolno-spożywczego.

Prezes Zarządu KRS Mieczysław Grodzki podkreśla, że: powyższy problem występuje co najmniej od kilku lat. Od spółdzielni działających w sektorach przetwórstwa rolno-spożywczego objętych potencjalnymi ograniczeniami w poborze energii napływają do KRS zgłoszenia, o zagrożeniach w tym zakresie. W wypadku wprowadzenia tzw. stopni zasilania i stosownych redukcji poboru mocy, zagrożone będzie utrzymanie ciągłości produkcji i poniosą one duże straty ekonomiczne. Konsekwencją takiego stanu rzeczy mogą być również zakłócenie w dostawach na rynek wielu artykułów spożywczych pierwszej potrzeby. Jak wielki może to spowodować rezonans społeczny, uwidoczniło się przy

okazji pierwszego okresu pandemii Covid-19 czy też ograniczeń przez przemysł chemiczny produkcji dwutlenku węgla.

Kierując się zapisami wyżej wymienionego Rozporządzenia, dystrybutorzy energii elektrycznej określają dopuszczalne poziomy poboru mocy w poszczególnych stopniach zasilania bez uwzględnienia konsekwencji z tym związanych oraz bez uwzględnienia w wielu wypadkach przetwórstwa produktów wrażliwych jak mleko czy sezonowego charakteru wzmoczonego zapotrzebowania na moc przy przetwórstwie owoców i warzyw.

Mając powyższe na uwadze, wnosimy do Pani Minister o dokonanie stosownych zmian w zapisach wymienionego Rozporządzenia, a w szczególności:

1. Wpisania na listę podmiotów chronionych przedsiębiorstw spółdzielczych, których łączne zapotrzebowanie na moc elektryczną przekracza 300 kW i które zajmują się przetwórstwem rolno-spożywczym (§ 6 ust. 1 Rozporządzenia).
2. Zmianę algorytmu określania wielkości minimalnej i maksymalnej poboru

mocy (§ 8 ust. 4), który w szerszym zakresie uwzględniał będzie sezonowość przetwórstwa rolno-spożywczego, a tym samym zapotrzebowanie na moc. W wielu wypadkach wyznaczone w planach ograniczeń wielkości maksymalne są praktycznie zbędne w miesiącach roku o mniejszym zużyciu energii, a w innym okresie roku wielkości minimalne nie będą wystarczające do uruchomienia produkcji np. przetwórstwo owoców i warzyw, którego intensywność znacząco zwiększa się w sezonie zbiorów.

Przekazując Pani Minister w imieniu całego spółdzielczego sektora przetwórstwa rolno-spożywczego powyższy wniosek, proszę o jego przyjęcie i podjęcie potrzebnych działań. Zapobiegają one ewentualnym problemom w przyszłości i pozwolą utrzymać ciągłość funkcjonowania całego łańcucha obrotu rolno-spożywczego, w szczególności zabezpieczenia odpowiedniej ilości dostaw żywności. □

Wnioskujemy o usunięcie barier, które blokują rozwój spółdzielni energetycznych w miastach

W dniu 28 lutego br. KRS skierowała do Minister Klimatu i Środowiska pismo wraz z uwagami w zakresie usunięcia barier,

Krajowa Rada Spółdzielcza wzięła udział w konsultacjach projektu ustawy o zmianie ustawy o promowaniu wytwarzania energii elektrycznej w morskich farmach wiatrowych oraz niektórych innych ustaw.

które skutecznie blokują rozwój spółdzielni energetycznych w miastach. Jak podkreśla prezes Zarządu KRS, stanowi to skuteczną blokadę do obniżenia wysokich i ciągle rosnących kosztów energii elektrycznej w spółdzielniach i wspólnotach mieszkaniowych. KRS od wielu lat aktywnie uczestniczy w procesie wypra-

cowywania i wdrażania warunków dla rozwoju spółdzielni energetycznych w Polsce. Było dla nas oczywiste, że spółdzielnie te powinny zacząć powstawać i się rozwijać, aby z jednej strony upowszechnić energetykę rozproszoną z odnawialnych źródeł energii, a z drugiej strony, co wydaje się nie mniej ważne,

zmniejszać koszty energii elektrycznej i ciepła obywatelom, przedsiębiorcom i podmiotom państwowym (JST, urzędy, itd.) naszego kraju. Wdrażane przez Unię Europejską, szczególnie od 10 lat kolejne etapy ochrony klimatu i środowiska, w tym wdrażane unijne programy wspierające energetykę rozproszoną z odnawialnych źródeł energii, w tym spółdzielni energetycznych, potwierdzają słuszność naszego podejścia.

KRS zaproponowała następujące zmiany w Ustawie o zmianie ustawy o promowaniu wytwarzania energii elektrycznej w morskich farmach wiatrowych oraz niektórych innych ustaw:

Zmiana art. 38e. ust. 1.

Artykuł ten wyklucza powstawanie i funkcjonowanie spółdzielni energetycznych w miastach oraz dyktuje zbyt duże i niemożliwe do zrealizowania kryterium związane z pokryciem mocy instalacji elektrycznej (aż 70% potrzeb własnych spółdzielni energetycznej i jej członków, ograniczone do 40% tylko dla spółdzielni energetycznych wpisanych do rejestru do dnia 31 grudnia 2025 r.). Artykuł ten również wprowadza zbyt drastyczne ograniczenie łącznej mocy zainstalowanej elektrycznej wszystkich instalacji odnawialnego źródła energii do 10 MW.

a) Propozycja 1:

Usunięcie w art. 38e. ust. 1 pkt 1) zapisu: *prowodzi działalność na obszarze gminy wiejskiej lub miejsko-wiejskiej w rozumieniu przepisów o statystyce publicznej lub na obszarze nie więcej niż 3 tego rodzaju gmin bezpośrednio sąsiadujących ze sobą.*

b) Propozycja 2:

Zmianę treści art. 38e. ust. 1 pkt 3) ppkt a: *energii elektrycznej, łączna moc zainstalowana elektryczna wszystkich instalacji odnawialnego źródła energii nie przekracza 10 MW, a ich sprawność wytwarzania energii elektrycznej umożliwia pokrycie w ciągu roku nie mniej niż 70% potrzeb własnych spółdzielni i jej członków.*

na nowy zapis tego artykułu, o poniższym brzmieniu:

energii elektrycznej, łączna moc zainstalowana elektryczna wszystkich instalacji odnawialnego źródła energii nie przekracza 50 MW.

Zmiana art. 4c ust. 11

Zmiana ma na celu zwiększenie możliwości mocy instalacji OZE w budynku wielolokalowym do poziomu, jaki przysługuje tzw. małej instalacji.

Proponujemy też rezygnację z zapisu

o „przeważającej funkcji mieszkalnej”, który jest nieuzasadnionym ograniczeniem. W przypadku prosumentów zbiorowych nie ma takiego ograniczenia, więc przepisy powinny być spójne.

Kolejna zmiana polega na usunięciu niezrozumiałego zapisu, dotyczącego mocy przyłączeniowej całego budynku. Zasadniczo instalacja nie zostanie przyłączona, jeśli jej moc przekracza moc przyłączeniową, co jest weryfikowane przez operatora sieci dystrybucyjnej (OSD). Jest jednak możliwość, aby taką moc zwiększyć poprzez dodatkowe inwestycje w moc przyłączeniową.

Czwarta zmiana usuwa nielogiczny wymóg, by instalację OZE lokować jedynie bezpośrednio na budynku. Unie możliwia to wykorzystanie powierzchni, które naturalnie nadają się na zamontowanie instalacji OZE, np. dachów garaży i wiat parkingowych.

Proponujemy też używanie bardziej precyzyjnego pojęcia „nieruchomość wspólna” zamiast „część wspólna”.

Art. 4c ust. 11. Otrzymuje brzmienie:

11. Na wniosek prosumenta energii odnawialnej wytwarzającego energię elektryczną w mikroinstalacji lub małej instalacji przyłączonej za układem pomiarowo-rozliczeniowym nieruchomości wspólnej, w rozumieniu art. 3 ust 2 ustawy z dnia 24 czerwca 1994 r. o własności lokali kwota środków stanowiąca depozyt prosumencki jest przekazywana na wskazany rachunek bankowy lub rachunek w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej na koniec danego okresu rozliczeniowego. Przepisów ust. 2 oraz art. 4 ust. 5 i ust. 11 pkt 2 nie stosuje się.

Zmiana art. 4c ust. 16

Przepisy nie powinny w sposób arbitralny narzucać celów wykorzystania środków pochodzących z depozytu. Po pierwsze, funkcjonujące już regulacje w dostatecznym stopniu określają, jak należy zarządzać środkami wspólnot i spółdzielni mieszkaniowych, więc nie ma mowy o dowolności w ich wydatkowaniu. Po drugie, skoro wspólnota lub spółdzielnia mieszkaniowa finansuje inwestycje, to wygenerowane oszczędności związane z produkcją energii odnawialnej powinny zostać przeznaczane na najbardziej pilne potrzeby, np. prace remontowe, poprawę bezpieczeństwa czy przystosowanie budynku dla osób z niepełnosprawnościami Podsumowując: decyzja o wydatkowaniu zgromadzonych funduszy powinna należeć do samych zainteresowanych, a nie być odgórnie narzucana.

Art. 4c ust. 16. Otrzymuje brzmienie:

Środki depozytu prosumenckiego, przekazane zgodnie z ust. 11, przeznacza się w szczególności na rozliczenie przez prosumenta energii odnawialnej, o którym mowa w ust. 11, zobowiązań z tytułu zakupu energii elektrycznej, innych potrzeb zbiorowych, lub na obniżenie opłat związanych z lokalami mieszkalnymi w budynku, o którym mowa w ust. 11, lub w innych budynkach, których nieruchomości wspólne są zarządzane przez tego prosumenta energii odnawialnej.

Wprowadzenie do art. 4b ust. 12

Nie zostało wyjaśnione, z jakiego powodu prosumenci zbiorowi i wirtualni nie mogą zawierać umów ani wdrażać rozwiązań, które uniemożliwiałyby wprowadzanie wytworzonej energii do sieci, gdy ceny energii przyjmują wartość ujemną. W konsekwencji zostają oni zmuszeni do ponoszenia strat, pomimo że ponieśli wysokie, często nieproporcjonalne koszty z tytułu inwestycji w niewielkie instalacje OZE, zaspokajające ich własne potrzeby - nierzadko w istotnym, społecznym celu.

Wprowadzenie do art. 4b ust. 12, który otrzymuje brzmienie:

12. Prosument energii odnawialnej, prosument zbiorowy energii odnawialnej lub prosument wirtualny energii odnawialnej, wytwarzający energię elektryczną w mikroinstalacji i podlegający z tego tytułu rozliczeniom, o których mowa w art. 4 ust. 1a, może upoważnić w umowie kompleksowej albo w umowie sprzedaży sprzedawcę, o którym mowa w art. 40 ust. 1, do:

Zmiana art. 2 ust. 27b

Zmiana ma na celu umożliwienie wykorzystania instalacji OZE, zamontowanych na budynkach wielolokalowych, w formule prosumenta wirtualnego. Pojawiać się mogą bowiem sytuacje, kiedy dach jednego budynku umożliwi postawienie instalacji większej, aniżeli pobór mieszkańców tego budynku w ramach prosumenta zbiorowego, lokatorskiego lub indywidualnego, a jednocześnie energia ta mogłaby być udostępniona innym budynkom lub podmiotom, których powierzchnia dachowa nie pozwala na zamontowanie instalacji o odpowiedniej mocy.

W ustawie z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii, w art. 2 pkt 27b skreśla się słowa *która jednocześnie nie jest przyłączona do sieci dystrybucyjnej elektroenergetycznej za pośrednictwem wewnętrznej instalacji elektrycznej budynku wielolokalowego.*

□

Odnaczenia branżowe i konkursy dla spółdzielców organizowane przez KRS

Jak uhonorować zasłużonych spółdzielców?

Krajowa Rada Spółdzielcza nadaje trzy rodzaje odznaczeń branżowych. Proponuje także udział w dorocznym konkursie spółdzielczym, którego laureaci mogą otrzymać honorowe nagrody i wyróżnienia. „Regulamin odznaczeń i wyróżnień spółdzielczych” zatwierdzony Uchwałą nr 11/2020 Zgromadzenia Ogólnego KRS dostępny jest na stronie internetowej krs.com.pl.

Odnaczenia branżowe

„Za Zasługi dla Spółdzielczości”

Odnaka ta (wraz z dyplomem) ustanowiona Uchwałą Zgromadzenia Ogólnego KRS nr 9/96 z 7 października 1996 r. **przyznawana jest jednorazowo wyłącznie spółdzielniom i organizacjom spółdzielczym - nie jest przeznaczona dla osób fizycznych.**

Odnaka nadawana jest Uchwałą Zgromadzenia Ogólnego KRS na wniosek zainteresowanej spółdzielni (lub organizacji spółdzielczej) po uzyskaniu pozytywnej opinii Prezydium ZO KRS. Regulamin dopuszcza możliwość przyznania Odznaki również organizacjom spoza spółdzielczości pod warunkiem, że w sposób szczególny przyczyniają się one do umacniania, integrowania i rozwoju ruchu spółdzielczego. W takich szczególnych przypadkach przyznanie Odznaki następuje na wniosek Zarządu KRS lub spółdzielczego związku rewizyjnego.

Odnaka przyznawana jest do wyboru w dwóch formach - jako medal lub jako dekoracja sztandaru spółdzielni. Wnioskodawca powinien określić, którą z nich preferuje.

O uhonorowanie Odznaką „Za Zasługi dla Spółdzielczości” mogą ubiegać się spółdzielnie o długoletniej działalności, zasłużone dla rozwoju regionu. Jest ona nadawana tylko jeden raz, co na zawsze uprawnia uhonorowany podmiot do zamieszczania informacji o otrzymaniu Odznaki. Decyzja Zgromadzenia Ogólnego KRS może jednak zostać cofnięta np. w przypadku stwierdzenia podczas kolejnej lustracji istotnych nieprawidłowości w funkcjonowaniu spółdzielni, lub złożenia w tej sprawie wniosku przez związek rewizyjny, w którym spółdzielnia ta jest zrzeszona.

Spółdzielnie zainteresowane otrzymaniem Odznaki powinny pobrać ze strony internetowej krs.com.pl (zakładka „odzna-

Międzynarodowy Rok Spółdzielczości 2025 to wyjątkowa okazja, aby uhonorować członków i pracowników spółdzielni dziękując im za zaangażowanie i pracę. Krajowa Rada Spółdzielcza każdego roku w marcu rozpoczyna przyjmowanie zgłoszeń kandydatów w dorocznych konkursach spółdzielczych. Jakie są rodzaje odznaczeń spółdzielczych przyznawanych przez Krajową Radę Spółdzielczą? Kto może otrzymać spółdzielcze odznaczenie lub wyróżnienie konkursowe? Poniżej znajdują Państwo wszelkie przydatne informacje.

czenia i konkursy”) odpowiedni wniosek skierowany do Przewodniczącego Zgromadzenia Ogólnego KRS. Uzasadnienie spółdzielnia sporządza samodzielnie (ze strony KRS nie ma w tej sprawie wytycznych formalnych) przedstawiając w nim np. zasługi podmiotu dla rozwoju spółdzielczości w regionie, charakterystykę jego działalności i wyniki ekonomiczno-finansowe. Informacje te mogą być uzupełnione protokołem z lustracji, opinią związku rewizyjnego, w którym spółdzielnia jest zrzeszona, lub innym dokumentem. Wniosek powinien być podpisany wspólnie przez przewodniczącego rady nadzorczej oraz zarząd spółdzielni lub organizacji spółdzielczej.

Aby mieć pewność, że Odznaka będzie przygotowana na czas, wymagane dokumenty należy dostarczyć do KRS przynajmniej na dwa miesiące przed planowanym jej wręczeniem.

Wręczenie Odznaki „Za Zasługi dla Spółdzielczości” zazwyczaj jest wielką uroczystością dla spółdzielni. Może mieć miejsce podczas jubileuszu, ale także podczas regionalnych lub centralnych obchodów Międzynarodowego Dnia Spółdzielczości i innych okazji. Odznakę wręczają członkowie Zgromadzenia Ogólnego i Zarządu KRS, Przedstawiciele Terenowi KRS, a także członkowie rad i zarządów spółdzielczych związków rewizyjnych. Informacja o nadaniu Odznaki jest publikowana w „Monitorze Spółdzielczym” w randze uchwały Zgromadzenia Ogólnego KRS.

„Złota Odznaka Spółdzielczości Polska”

Odnaczenie przyznawane przez KRS od 2019 roku zostało opracowane na wniosek środowisk spółdzielczych. **Otrzymywać je mogą osoby fizyczne, które od co najmniej 5 lat posiadają już odznaczenie „Zasłużony Działacz Ruchu Spółdzielczego”.** Mogą to być członkowie statutowych organów

samorządowych spółdzielni lub organizacji spółdzielczej o stażu pracy nie krótszym niż 12 lat, pracownicy legitymujący się co najmniej dwudziestoletnim stażem pracy oraz emeryci lub osoby szczególnie zasłużone. Zarząd KRS może przyznać danej spółdzielni maksymalnie pięć „Złotych Odznak Spółdzielczości” raz na pięć lat. W szczególnych przypadkach Prezes Zarządu KRS może zdecydować o przyznaniu większej liczby odznak.

„Zasłużony Działacz Ruchu Spółdzielczego”

Odnaczenie przyznawane przez Zarząd KRS osobom fizycznym: członkom statutowych spółdzielni oraz pracownikom - aktywnym zawodowo, jak i emerytowanym. Ma formę przypinanej zawieszki w etui wraz z którą wręczana jest imienna legitymacja. Tej samej osobie Odznaczenie może być nadane tylko jeden raz. W wyjątkowych przypadkach może je otrzymać także osoba nie będąca pracownikiem spółdzielni, ale wyróżniająca się działalnością na rzecz spółdzielczości.

Wniosek do Zarządu KRS o nadanie odznaczenia „Zasłużony Działacz Ruchu Spółdzielczego” należy wypełnić oddzielnie dla każdej zgłaszanej osoby. Druk wniosku pobrać można ze strony internetowej krs.com.pl. Każdy wniosek powinien być podpisany przez przedstawiciela zarządu oraz rady nadzorczej spółdzielni.

Zarząd KRS analizuje wnioski pod względem formalnym, zwracając uwagę na to, czy zgłoszone osoby spełniają wymogi regulaminowe (wymóg długoletniej pracy na rzecz spółdzielni - 12 lat dla członków organów statutowych i 20 lat dla pracowników). Spółdzielnia lub organizacja spółdzielcza może jednorazowo wystąpić łącznie o 10 Odznaczeń, choć w szczególnych przypadkach Prezes Zarządu KRS może zdecydować o przyznaniu 15 Odznaczeń.

Ze względu na dużą ilość napływających do KRS wniosków zaleca się, by spółdzielnie występowały w tej sprawie przynajmniej na dwa miesiące przed planowanym terminem uroczystości.

Wręczenie Odznaczeń *Zasłużony Działacz Ruchu Spółdzielczego* jest ważnym momentem niemal każdego spółdzielczego jubileuszu. Dekoracji dokonują przedstawiciele Zarządu oraz Zgromadzenia Ogólnego Krajowej Rady Spółdzielczej, a także Przedstawiciele Terenowi i członkowie KRS.

Doroczny konkurs dla liderów spółdzielczości

Od 26 lat Krajowa Rada Spółdzielcza organizuje konkurs dla liderów spółdzielczości oraz osób, które w szczególny sposób przyczyniają się do popularyzacji idei i wartości spółdzielczych. Początkowo konkurs miał na celu wyłonienie i nagrodzenie najlepszych przedsiębiorców spółdzielczych, których nagradzano honorowym tytułem „Menedżer-Spółdzielca”. Pierwsze statuetki „Menedżera-Spółdzielcy” wręczono w 1999 r. podczas obrad II Kongresu Spółdzielczości. Ponieważ zainteresowanie konkursem było bardzo duże, KRS zdecydowała się już od następnego roku poszerzyć konkurs o wyróżnienie „Prymus”, a w kolejnych latach o dalsze wyróżnienia. W 2001 r. wręczono pierwszego „Lidera Spółdzielczości Polskiej” (wówczas nagroda ta nosiła nazwę „Oskar Spółdzielczości Polskiej”). W 2010 r. Zgromadzenie Ogólne KRS ustanowiło specjalną nagrodę za działalność społeczno-kulturalną „Złoty Laur Spółdzielczości”.

Konkurs ogłaszany jest co roku na kilka miesięcy przed Międzynarodowym Dniem Spółdzielczości (który w Polsce przypada w dniu 1 lipca). Uprawnionymi do zgłaszania kandydatów są związki i organizacje spółdzielcze, natomiast spółdzielnie mogą wnioskować o przyznanie nagród po uzyskaniu rekomendacji zrzeszającego związku. Wnioski o przyznanie wyróżnień dostępne są na stronie www.krs.com.pl, a kierować je należy do Kapituły Nagród powołanej przez Zarząd KRS.

Wnioski przyjmuje Biuro Zarządu KRS (Zespół Samorządu i Promocji) do 15 maja każdego roku.

Aby wziąć udział w konkursach należy zapoznać się z regulaminem dostępnym na stronie www.krs.org.pl w zakładce „odznaczenia i konkursy spółdzielcze”. Znajdują się tam informacje o opłatach konkursowych dla każdej z kategorii oraz innych wymogach. Pamiętać należy, że wnioskodawcy oraz spółdzielnie i organizacje spółdzielcze, które zgłaszają się we wnioskach, powinny systematycznie opłacać składki na Krajową Radę Spółdzielczą. Rozstrzygnięcie Konkursu i

uroczyste wręczenie statuetek odbywa się zazwyczaj podczas centralnych obchodów Międzynarodowego Dnia Spółdzielczości z udziałem najwyższych władz państwowych, a także podczas uroczystości spółdzielczych zorganizowanych regionalnie.

„Lider Spółdzielczości Polskiej”

Najwyższe honorowe wyróżnienie spółdzielcze, ustanowione Uchwałą Zarządu KRS nr 23/2000 z 25 lutego 2000 r. **Przyznawane jest za wybitne zasługi w popularyzowaniu idei i wartości spółdzielczych, oraz za wieloletnią pracę na rzecz rozwoju spółdzielczości.** Tytuł ten otrzymało już m.in. kilku prezydentów Międzynarodowego Związku Spółdzielczego (m.in. Lars Hillbom, Ivano Barberini, Pauline Green), parlamentarzysty (m.in. poseł SLD Romuald Ajchler), oraz szczególnie zasłużeni spółdzielcy, którzy wcześniej byli już laureatami wyróżnień „Prymus Spółdzielczości” i „Menedżer-Spółdzielca”.

„Menedżer - Spółdzielca”

Nagroda ustanowiona uchwałą Zarządu KRS nr 549/99 z 15 maja 1999 r. **przyznawana jest spółdzielcom pełniącym kierownicze stanowiska za sprawne zarządzanie, osiągnięcia gospodarcze, innowacyjność, promowanie i kształtowanie pozytywnego wizerunku ruchu spółdzielczego.** Kapituła rozpatrująca wnioski bierze pod uwagę osiągnięcia kandydata w następujących obszarach:

- wprowadzanie i stosowanie nowoczesnych form produkcji, zarządzania i marketingu;
- stabilny rozwój spółdzielni i osiągnięcie dobrych wyników ekonomicznych;
- solidne wywiązywanie się z zobowiązań wobec kontrahentów;
- dbałość o podnoszenie wiedzy i umiejętności pracowników;
- inwestowanie w rozwój spółdzielni i tworzenie nowych miejsc pracy;
- troska o poprawę warunków pracy pracowników.

„Prymus Spółdzielczości 2025”

Wyróżnienie dla przedstawicieli organów samorządowych spółdzielni, jak i dla pracowników bez względu na zajmowane stanowisko. Kryteria oceny kandydatów są następujące:

- osiąganie wymiernych sukcesów na swoim stanowisku pracy i solidne wywiązywanie się z obowiązków;
- systematyczne podnoszenie wiedzy, doskonalenie umiejętności zawodowych;
- przestrzeganie zasad spółdzielczej solidarności i kultury pracy;
- życzliwy stosunek do kolegów (klientów, interesantów).

„Złoty Laur Spółdzielczości”

Nagroda ustanowiona Uchwałą Zgromadzenia Ogólnego KRS nr 11/2010 z 1 lipca 2010 r. i przyznawana spółdzielniom, jak i osobom fizycznym, za aktywny udział w rozwijaniu działalności społeczno-kulturalnej w spółdzielni - prowadzenie Spółdzielczych Domów Kultury, zespołów artystycznych, wspieranie finansowe kultury i jej twórców, organizacji społecznych oraz klubów sportowych będących zarówno jednostkami spółdzielni, jak i funkcjonujących poza spółdzielczością w lokalnym środowisku. Kapituła rozpatrując wnioski, bierze pod uwagę ciągły i systematyczny charakter działań kulturalno-społecznych oraz ich konkretne rezultaty: placówki kulturalne, obiekty sportowe, zespoły artystyczne, imprezy oraz środki przeznaczone na sponsorowanie instytucji i twórców kultury.

Konkurs „Samorządowiec-Spółdzielca”

Organizując ten konkurs KRS daje spółdzielniom możliwość uhonorowania przedstawicieli samorządów lokalnych i urzędów państwowych, którzy z przychylnością i zrozumieniem patrzą na działalność spółdzielni w swoich regionach. Konkurs przeprowadzany jest od 2004 roku pod Honorowym Patronatem Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji. Wnioski o przyznanie samorządowcom tytułu „Samorządowiec-Spółdzielca” mogą kierować organizacje spółdzielcze oraz bezpośrednio spółdzielnie bez konieczności uzyskiwania rekomendacji związku zrzeszającego.

Medal pamiątkowy

Z okazji Międzynarodowego Roku Spółdzielczości 2025 oraz jubileuszu 100-lecia świętowania Dnia Spółdzielczości w Polsce, Krajowa Rada Spółdzielcza wydała medal pamiątkowy, który jest do nabycia w Biurze Zarządu KRS. □

więcej informacji: krs.org.pl
„Odznaczenia i konkursy spółdzielcze”

Organizacje spółdzielcze chciałyby wypracować wspólne stanowisko

Trudna sprawa regulacji stanów prawnych gruntów

W dniu 11 marca br. w siedzibie Krajowej Rady Spółdzielczej odbyło się spotkanie przedstawicieli spółdzielni mieszkaniowych oraz zrzeszających je związków rewizyjnych. Dyskutowano nad możliwością ujednoczenia stanowiska w sprawie zmian prawnych dotyczących regulacji stanu prawnego gruntów na rzecz spółdzielni mieszkaniowych.

Podczas spotkania radcy prawni **Piotr Pałka** (Związek Rewizyjny Spółdzielni Mieszkaniowych RP) i **Lukasz Zaprawa** (Unia Spółdzielców Mieszkaniowych) omówili rozwiązania zawarte w projektach opracowanych przez środowisko spółdzielcze. Jest ich co najmniej trzy i różnią się między sobą w szczegółach. Projekt Ustawy o regulacji stanów prawnych na rzecz spółdzielni mieszkaniowych został przekazany w dniu 22 lipca 2024 roku przez Krajową Radę Spółdzielczą na ręce Ministra Rozwoju i Technologii Krzysztofa Paszyka oraz do przewodniczących zespołów parlamentarnych zajmujących się spółdzielczością. Natomiast dwa własne projekty opracował Związek Rewizyjny Spółdzielni Mieszkaniowych RP. Jak podkreślił **Jerzy Jankowski** Prezes Zarządu ZRSM RP, 28 lutego br. Związek skierował do Komisji Petycji

projekt zawierający m.in. nową propozycję regulowania roszczeń odszkodowawczych poprzez rozłożenie ich na wieloletnie raty i zawarcie w kwocie opłaty z tytułu użytkowania wieczystego.

W dyskusji po raz kolejny zdefiniowano konsekwencje braku uregulowania stanu prawnego gruntów, wskazywano także na przyczyny blokowania regulacji. Do najważniejszych należą: roszczenia byłych właścicieli, brak definicji „grun-

tów niezbędnych do prawidłowej obsługi budynków” w ustawie o gospodarowaniu nieruchomościami, a przede wszystkim brak współpracy ze strony samorządu terytorialnego, który szuka rozmaitych pretekstów, aby sprawę regulacji praw gruntów odwlekać.

Przedstawiciele spółdzielni mówili o swoich zmaganiach z samorządem. Jak podkreślił **Andrzej Półroliczak**, z początkiem 2022 r. m. st. Warszawa samo zaproponowało RSM „Praga” uregulowanie sytuacji trzech budynków, ale od tamtej pory nic się z tą sprawą nie dzieje. Jak podkreślano, samorządy nie chcą też dopuścić do procedowania oczekiwanych przepisów w parlamencie - w grę wchodzi bowiem ogromne pieniądze. **Sławomir Antonik** prezes Zarządu SM „Bródno” - która ma w swoich zasobach ok. 60 ha. gruntów o nieuregulowanym stanie prawnym - mówił o miliardowych kwotach z tytułu ewentualnych dzierżaw lub użytkowania wieczystego. Jak podkreślił Prezes **Mieczysław Grodzki**, Krajowa Rada Spółdzielcza podejmie się zadania opracowania jednolitej propozycji rozwiązania problemu gruntów, która łączyłaby pomysły wypracowane w różnych środowiskach i ujęte w uchwałach Zgromadzenia Ogólnego KRS. □

Spotkanie z Przedstawicielami Terenowymi KRS

✓ **W dniu 20 lutego br., po raz pierwszy po wyborach, które miały miejsce 12 grudnia br. podczas obrad Zgromadzenia Ogólnego KRS, spotkali się nowi Przedstawiciele Terenowi Krajowej Rady Spółdzielczej. Spotkanie poświęcone było ich działalności w 2025 roku.**

W spotkaniu udział wzięło 14 osób, a więc zdecydowana większość nowo wybranych Przedstawicieli Terenowych

KRS. Z reguły mają oni bogate doświadczenie samorządowe. Zgodnie podkreślali, że wśród władz regionalnych wiedza o spółdzielczości jest nikła, m.in. władze nie zdają sobie sprawy ile spółdzielni działa w ich regionach. Rolą Przedstawicieli będzie prowadzenie działań informacyjno-promocyjnych wobec wojewódzkiej administracji rządowej, samorządów terytorialnych i organizacji spółdzielczych. Przedstawiciele przedstawili plany swoich działań na 2025 rok, podkreślili też konieczność lepszego rozpropagowania konkursu „Samorządowiec-Spółdzielca” i wszelkich informacji o spółdzielczości. □

Mazowiecki Przedstawiciel Terenowy KRS zaprosił do współpracy

✓ **W dniu 6 marca br. w Spółdzielni Budowlano-Mieszkaniowej „Torwar” w Warszawie odbyło się spotkanie spółdzielców z regionu Mazowsza z Przedstawicielem Terenowym KRS na woj. mazowieckie.**

Na funkcję Przedstawiciela wybrany został Prezes Zarządu SBM „Torwar” Ryszard Mikołajczyk. Podczas spotkania przedstawił obecnym swoje zamierzenia na Międzynarodowy Rok Spółdzielczości. - Chcemy otworzyć się na mieszkańców Warszawy i pokazać im spółdzielczość jako trzecią drogę w gospodarce - stwierdził. Wspólnie zastanawiano się nad programem wydarzeń promujących ten wyjątkowy rok podkreślając, że będą to zarówno uroczystości oficjalne, jak i festyny dla szerokiej publiczności. □

Kalendarium:

- ✓ **4 marca** - posiedzenie Komisji Finansów Spółdzielczych ZO KRS.
- ✓ **5 marca** - posiedzenie Komisji Spółdzielczości Rolniczej ZO KRS.
- ✓ **6 marca** - posiedzenie Komisji Spółdzielczości Konsumentów ZO KRS.
- ✓ **6 marca** - spotkanie spółdzielców z woj. mazowieckiego z Przedstawicielem Terenowym KRS na Mazowsze.
- ✓ **7 marca** - posiedzenie Komisji Spółdzielczej Ekonomii Społecznej ZO KRS.

- ✓ **10 marca** - posiedzenie Prezydium Zgromadzenia Ogólnego KRS.
- ✓ **11 marca** - spotkanie przedstawicieli spółdzielni mieszkaniowych w sprawie regulacji stanu prawnego gruntów.
- ✓ **12 marca** - szkolenie „Rachunkowość i analiza sprawozdań finansowych dla sporządzających i kontrolujących”. Organizator: KRS.
- ✓ **12 marca** - uroczystość z okazji 50-lecia działalności Klubu „Modraczek” Bydgoskiej Spółdzielni Mieszkaniowej.
- ✓ **12-14 marca** - Międzynarodowe Targi „Światło 2025” oraz Międzynarodowe Targi „Elektrotechnika 2025”. Centrum Wystawiennicze „Expo XXI”. Patronat: Krajowa Rada Spółdzielcza.
- ✓ **13 marca** - posiedzenie Krajowego Komitetu Rozwoju Ekonomii Społecznej poświęcone zmianom w Ustawie o ekonomii społecznej.
- ✓ **15 marca** - posiedzenie Komisji Rewizyjnej Zgromadzenia Ogólnego KRS.
- ✓ **17 marca** - szkolenie „Odpowiedzialność członków organów Spółdzielni za ewentualne nieprawidłowości w księgowości w świetle ustawy o rachunkowości oraz stanowiska Ministerstwa Finansów - zapewnienie bezpieczeństwa prawnego organom Spółdzielni”. Organizator: KRS.
- ✓ **24 marca** - szkolenie „Ustawa schronowa od 1 stycznia 2025 r. (ostatnie dni na wykonanie obowiązków sprawozdawczych) - nowe obowiązki, w tym sprawozdawcze dla zarządców nieruchomości oraz wsparcie finansowe dla spółdzielni w postaci dotacji celowych na budowę oraz utrzymanie nieruchomości”. Organizator: KRS.
- ✓ **27 marca** - obrady Zgromadzenia Ogólnego KRS.

Parlamentarny Zespół ds. Spółdzielczości

W Senacie - o obchodach Dnia Spółdzielczości

W dniu 12 marca br. w Senacie RP odbyło się posiedzenie Parlamentarnego Zespołu ds. Spółdzielczości

Posiedzeniu przewodniczył senator Waldemar Witkowski, a jego gośćmi byli m.in. przedstawiciele Krajowej Rady Spółdzielczej: Prezes Mieczysław Grodzki i Dyrektor Biura Zarządu Krzysztof Ksyta. Dyskusja dotyczyła dwóch zagadnień - pierwszym była propozycja zorganizowania w gmachu Senatu RP tegorocznych uroczystości z okazji Międzynarodowego Dnia Spółdzielczości. Wstępnie ustalono termin na 26 lipca br., kiedy to odbyłaby się konferencja poświęcona zagadnieniom spółdzielczym wraz z wręczeniem odznaczeń, a także prezentacją dorobku spółdzielni różnych branż.

Drugi temat poruszony na posiedzeniu Zespołu dotyczył uregulowania przepisów w zakresie współfinansowania przez wspólnoty mieszkaniowe, wydzielone z zasobów spółdzielczych, infrastruktury powiązanej z budynkami. Problem ten przybliżyły obecnym na spotkaniu przedstawicielki Senackiego Zespołu ds. Rozwoju Rynku Nieruchomości: Przewodnicząca - senator Joanna Sekuła i Wiceprzewodnicząca - senator Jolanta Hibner. □

Parlamentarny Zespół ds. Spółdzielczości Mieszkaniowej

Omówienie projektu nowelizacji ustawy

Parlamentarny Zespół ds. Spółdzielczości Mieszkaniowej obradował w dniu 21 lutego br. z udziałem wiceministra rozwoju i technologii Tomasza Lewandowskiego, który przedstawił założenia projektu nowelizacji Ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych.

Jak podkreślił wiceminister, długofalowym celem nowelizacji jest poprawa wizerunku spółdzielczości mieszkaniowej. - Marzy mi się sytuacja, w której spółdzielnie mieszkaniowe staną się najważniejszym partnerem Rządu w realizacji polityki mieszkaniowej - stwierdził. - Spółdzielczość to dziś prawie 3600 podmiotów. Wiele z nich dysponuje aktywami, posiada know-how w zakresie zarządzania, buduje w przystępnych cenach i solidnie. Trzeba jednak stworzyć wokół spółdzielczości dużo lepszą atmosferę niż ta, z którą mamy do czynienia. Jest to konieczne, gdyż finalizujemy prace nad nowym programem finansowania nowych inwestycji mieszkaniowych i chcemy uruchomić pokaźny strumień środków finansowych z programów rządowych m.in. dla spółdzielni.

Minister omówił wstępne propozycje tych rozwiązań, które zostaną oficjalnie zaprezentowane za 2-3 miesiące. Przybliżył także kluczowe zmiany w ustawie o spółdzielniach mieszkaniowych, które - jak uprzednio zapowiadał - dotyczyć będą ograniczenia możliwości udzielania pełnomocnictw oraz zniesienia przepisów „covidowych”.

Obecni na spotkaniu przedstawiciele spółdzielni mieszkaniowych podziękowali za dobre słowa, które padły pod adresem ich branży. Podkreślano, że środowisko spółdzielcze jest za wycofaniem przepisów „covidowych” i chce powrotu do stacjonarnych walnych zgromadzeń. Przyjmowanie tak ważnych uchwał, dotyczących majątku tysięcy mieszkańców spółdzielni, wymaga bowiem bezpośredniej obecności i zaangażowania członków. □

Spółdzielnie spożywców reprezentowali przedstawiciele KZRSS „Społem”: prezes **Ryszard Jaśkowski**, wiceprezes **Rafał Płoski**, przewodnicząca Rady Nadzorczej **Anna Tylkowska**, sekretarz RN **Wiesław Sznaza** i przewodniczący Komisji Rewizyjnej RN **Hieronim Kobus**. Spółdzielczość gminną reprezentowały władze KZRSS „S.Ch.”: Aneta Englot - prezes Zarządu, **Andrzej Anulewicz** - członek Zarządu, **Lucyna Oworuszko** - pełnomocnik Zarządu, przedstawiciele Rady Nadzorczej - przewodniczący **Marek Kowalski**, zastępca **Krzysztof Moczulski**, sekretarz **Krystyna Preś**, przewodniczący Komisji Rewizyjnej **Jerzy Rybka** oraz **Anna Malczyńska** z-ca dyrektora ds. organizacyjno-statutowych Związku.

Marek Kowalski otwierając spotkanie podkreślił, że było ono długo oczekiwane i może mieć historyczne znaczenie dla obu branż, które przeżywają bardzo podobne problemy. - Był czas, że traktowaliśmy siebie jak konkurencję. Jednak taka postawa nie ma przyszłości, a wzmocnić nas może tylko współpraca - dodała Anna Tylkowska.

Obaj prezesi krajowych związków branżowych przedstawili potencjał swoich branż, opierając się na danych dotyczących spółdzielni zrzeszonych w krajowych związkach. Organizacje te mają odmienną historię - „Społem” sięga początków XX wieku, a w czasach II RP był to najsilniejszy i najlepiej rozwinięty gospodarstwo związek spółdzielczy. „Samopomoc Chłopska” powstała po 1945 roku przejmując handel na terenach wiejskich. Obecnie, oprócz krajowego związku, działa w tej branży także 7 związków regionalnych, a sam KZRSS „S.Ch.” posiada 13 oddziałów regionalnych.

W kontrze do Europy

Uczestnicy spotkania zwrócili uwagę na istotną różnicę pomiędzy obu branżami: „Społem” działa dziś przede wszystkim pod marką własną, natomiast większość GS-ów ukrywa się pod różnymi markami franszyzowymi. W ogólnej ocenie jest to trend niekorzystny, gdyż osłabia potencjał całej spółdzielczości gminnej. Jest też przeciwieństwem tendencji obecnej w krajach Europy Zachodniej, gdzie spółdzielcza marka COOP jest widoczna i dobrze rozpoznawalna. - Spółdzielczość buduje gospodarkę i oślania ją przed kryzysami - podkreśliła Aneta Englot. - Dostrzega się to nie tylko w krajach „starej” Unii, ale także w Turcji, a nawet w Chinach, ale nie u nas. To także nasza wina, bo nie potrafimy ze sobą współpracować.

Współpraca, która w obecnej sytuacji jest dla wielu spółdzielni ekonomiczną koniecznością, wciąż przychodzi z wielkim trudem. Krystyna Preś, która kie-

Spoktanie dwóch branż spółdzielczych w OST „Gromada”

Współpraca zamiast rywalizacji

Jakie są szanse na wzajemną współpracę dwóch wyspecjalizowanych w handlu detalicznym branż spółdzielczych - „Społem” i „Samopomocy Chłopskiej”? Zastanawiali się nad tym przedstawiciele Zarządów i Rad Nadzorczych krajowych związków rewizyjnych zrzeszających spółdzielnie obu tych pionów. Spotkanie inicjujące międzybranżowe kontakty odbyło się 27 lutego br. w Hotelu „Gromada” Centrum w Warszawie.

ruje Gminną Spółdzielnią „Samopomoc Chłopska” w Praszce na Opolszczyźnie podkreśliła, że przez lata nie udało jej się nawiązać trwałych kontaktów ze spółdzielniami w regionie, choć występowała z inicjatywami, proponowała też słabszym spółdzielniom połączyć się. Dziś, wiele z tych spółdzielni już nie istnieje. Hieronim Kobus prezes „Społem” PSS Garwolin podkreślił, że na Mazowszu kooperacja pomiędzy spółdzielniami wygląda lepiej, jednak aby odczuć jej ekonomiczne skutki potrzeba znacznie więcej działań. Należy zastanowić się, jak skłonić spółdzielnie do współpracy, stworzyć zachęcającą ofertę na poziomie związków rewizyjnych i Krajowej Rady Spółdzielczej.

Ludzie przede wszystkim

Jak stwierdził Jerzy Rybka, falę likwidacji spółdzielni gminnych, która obecnie przetacza się przez Polskę, mogą zatrzymać jedynie zaangażowani ludzie znający specyfikę spółdzielczości. Brak wiedzy i implementowanie obcych modeli gospodarczych skutkuje niestety kolejnymi likwidacjami oraz konfliktami wewnętrznymi. Dlatego konieczne są szkolenia - zarówno ekonomiczne, jak i samorządowe, gdyż wiedza o spółdzielczości jest nikła. Bywa że brakuje elementarnych umiejętności w zakresie zwoływania walnych zgromadzeń. Coraz większy problem sprawiają też braki kadrowe w księgowości, w sklepach i w piekarniach. Tu rykoszetem odbijają się skutki reformy oświatowej z 2000 roku, kiedy to masowo zaczęto likwidować szkoły zawodowe wprowadzając w ich miejsce licea. - Pół roku szukam cukiernika, piekarzy, menedżera do piekarni, technologów, ale niestety jestem zmuszona zatrudniać ludzi „z łapanki” - przyznała Krystyna Preś. - W ubiegłym roku wyszkoliłam trzy cukierniczki, ale ani jedna nie chce zostać w Spółdzielni. - Co gorsze, nie ma zainteresowania nauką tych zawodów,

a szkoły nie są w stanie zebrać 10 chętnych uczniów - dodał Ryszard Jaśkowski.

Pod wspólną marką

Wiesław Sznaza prezes „Społem” PSS Elbląg poruszył jeszcze jeden ważny temat. Rozmowy o podejmowaniu współpracy handlowej powinny być, jego zdaniem, poprzedzone pracą nad budowaniem spółdzielczej identyfikacji. Jeśli ponad 600 spółdzielni „Społem” i „S.Ch.” będzie posługiwać się wspólnym logotypem COOP i budować wizerunek - także w swoim własnym środowisku - pomoże to zarówno osobom zarządzającym, jak i współpracownikom. Krajowe Związki Rewizyjne powinny takie działania inicjować. Na obecnym etapie można podejmować inicjatywy m.in. w zakresie reprezentowania interesów spółdzielni handlowych. Takie działania były już podejmowane, występowało m.in. do Głównego Inspektora Pracy w sprawie naruszania przepisów o zakazie handlu w niedziele, do Ministerstwa Edukacji podkreślając konieczność odtworzenia szkolnictwa zawodowego w Polsce.

Ponieważ oba piony spółdzielcze prowadzą m.in. usługi w zakresie gastronomii, hotelarstwa i turystyki, dyskutowano także nad stworzeniem spółdzielczej oferty pod marką COOP we współpracy z organizacjami z innych krajów, które już podejmują takie inicjatywy. Jak podkreślił Krzysztof Moczulski prezes OST „Gromada”: - Powstaje spółdzielcza platforma rezerwacyjna, do której chcemy się przyłączyć. Moim zdaniem, nasze spółdzielnie, jeśli tylko będą chciały, znajdują możliwości współpracy - nawet pomimo różnych profili działalności.

Przedstawiciele obu krajowych związków umówili się na kolejne spotkanie, które odbędzie się w dniu 17 czerwca w Centrum Szkoleniowo-Konferencyjnym „S.Ch.” w Warszawie-Miedzeszynie. □

Sprostać wyzwaniom nowoczesnych technologii

Targi „Światło” i Targi „Elektrotechnika” to największe w Polsce wydarzenie poświęcone branży oświetleniowej oraz elektrotechnicznej, automatyki i energetyki. Każdego roku gromadzą setki wystawców i kilkanaście tysięcy odwiedzających. Przez trzy dni swoje produkty pokazują tu wystawcy z kraju i ze świata, a uczestnicy mają okazję poznać nowoczesne technologie, wziąć udział w inspirujących dyskusjach i szkoleniach oraz nawiązać wartościowe kontakty biznesowe. W bieżącym roku wzięło w nich udział ponad 300 firm.

Specyfiką Targów jest pokazowo-szkoleniowy charakter. Tegorocznej edycji towarzyszyło 14 specjalistycznych szkoleń i warsztatów. Tematyka została dostosowana do potrzeb instalatorów, projektantów, kierowników robót, inspektorów nadzoru oraz osób odpowiedzialnych za administrowanie budynkami, w tym budynkami wielolokalowymi. Została ona specjalnie dobrana do aktualnych potrzeb wynikających z dynamicznego rozwoju nowych technologii, zmieniającej się sytuacji gospodarczej jak i ogromnej ilości nowych wymagań dla sprzętu oraz zmian w przepisach. Specjalne szkolenia przeznaczone były dla przedstawicieli spółdzielni mieszkaniowych i jednostek samorządu terytorialnego. W specjalnej strefie edukacyjnej dla uczniów szkół średnich o profilu technicznym prowadzone były warsztaty i interaktywne stanowiska pokazowe.

Spółdzielczy panel

Krajowa Rada Spółdzielcza, wraz z Polskim Związkiem Przemysłu Oświetleniowego i Polską Izbą Inżynierów Budownictwa, była współorganizatorem panelu szkoleniowego pod hasłem „Zapewnienie poprawnej i bezpiecznej eksploatacji oraz konserwacji instalacji elektrycznych w spółdzielczych budynkach wielorodzinnych” i „Wytwarzanie energii elektrycznej z instalacji OZE należącej do spółdzielczego budynku wielolokalowego”. Odbył

W dniach 12-14 marca br. w Centrum Wystawienniczym Expo XXI w Warszawie odbyły się doroczne, trzydzieste drugie międzynarodowe targi oświetleniowe „Światło 2025” oraz dwudzieste drugie Targi „Elektrotechnika 2025”. Patronat nad tym wydarzeniem objęła Krajowa Rada Spółdzielcza, która aktywnie wsparła także panel szkoleniowy dotyczący instalacji elektrycznych w spółdzielczych budynkach wielorodzinnych.

się on w dniu 13 marca br., a uroczystego otwarcia dokonał Prezes Zarządu KRS dr inż. **Mieczysław Grodzki**. Jak podkreślił - spotkanie to ma wyjątkowe znaczenie, gdyż jednym z punktów programu będzie pierwsza prezentacja wzoru ostatecznego protokołu z okresowej kontroli obiektu budowlanego w zakresie stanu technicznego instalacji elektrycznych i piorunochronowych. Wzór ten opracowany został przez zespół Polskiej Izby Inżynierów Budownictwa pod kierunkiem dr hab. inż. **Jacka Szrera**, a zaprezentowała go mgr inż. **Renata Staszak** Przewodnicząca Kujawsko-Pomorskiej Okręgowej Izby Inżynierów Budownictwa. - Do tej pory nie opracowano jednolitego standardu w zakresie badania instalacji, co wciąż odbija się na bezpieczeństwie budynków i ich mieszkańców - dodał Mieczysław Grodzki. - Mamy nadzieję, że to się wkrótce zmieni. Prezes Zarządu KRS podkreślił także, że warto inwestować w innowacyjne rozwiązania - siedziba KRS „Dom pod Orłami” oszczędza energię dzięki nowoczesnemu systemowi „Varmia” - w dalszej części szkolenia zaprezentował go **Jakub Hys**.

Podczas panelu poruszone zostały zagadnienia związane z eksploatacją instalacji elektrycznych, wykonywaniem jej pomiarów i poprawą efektywności energetycznej budynków wielorodzinnych m.in. poprzez zastosowanie fotowoltaiki i magazynów energii. Zaprezentowano także inne interesujące rozwiązania oszczędno-

ściowe. W ramach „Dnia elektryki polskiej”, który także miał miejsce w dniu 13 marca, przedstawiono kompleksowo zagadnienie mocy i energii biernej oddawanej do sieci elektroenergetycznej, od której opłaty coraz częściej pobierają zakłady energetyczne. Przedstawiono analizę i metody oblicza-

nia mocy biernej generowanej przez urządzenia domowe, instalacje domowe i mikroinstalacje prosumenckie oraz sposoby jej kompensacji.

- Temat szeroko pojętej elektrotechniki, od zagadnień związanych z systemami zasilania, poprzez różne zagadnienia automatyki i sterowania do zagadnień OZE przyciąga coraz szersze rzesze zainteresowanych. Używamy coraz większej liczby różnorodnych systemów i urządzeń zasilanych energią elektryczną. Zarówno sieci energetyczne, jak i różne instalacje domowe oraz urządzenia wymagają zasilania w energię elektryczną. Można się pokusić o stwierdzenie, że życie bez prądu jest niemożliwe - energia elektryczna jest nam niezbędna w różnych formach, a użytkownicy, na co dzień, mierzą się z wieloma problemami, w tym związanymi z oszczędnością energii - podkreśla **Marek Orłowski** Prezes Polskiego Związku Przemysłu Oświetleniowego.

Targom towarzyszyły imprezy promujące najlepsze projekty i wyroby prezentowane przez wystawców. Jedną z nagród przyznała Polska Izba Inżynierów Budownictwa, a wręczył ją, w imieniu Przewodniczącego PIIB, inż. **Jarosław Kukliński** Przewodniczący Warmińsko-Mazurskiej Okręgowej Izby Inżynierów Budownictwa. Inżynierowie byli też w gronie dziesięciu instytucji nagradzających „Osobowości Roku 2024”.

Podczas Targów rozstrzygnięto także konkursy na najlepszą inwestycję oświetleniową 2024 roku oraz na najlepiej oświetloną gminę i miasto.

Kolejne targi „Światło” odbędą się w dniach 28-30 stycznia 2026 roku. □

Postanie MZS na Międzynarodowy Dzień Kobiet

Międzynarodowy Dzień Kobiet obchodzony w Międzynarodowym Roku Spółdzielczości to wyjątkowa okazja do refleksji nad postępowaniem poczynionymi w walce o równouprawnienie kobiet i mężczyzn będących członkami spółdzielni. Jest to również odpowiedni moment, aby docenić ogromny wkład sektora spółdzielczego w równość płci i wzmocnienie pozycji kobiet, zwłaszcza że rozwój spółdzielni, od momentu ich powstania, opierał się na wkładzie kobiet.

Tegoroczne hasło ogłoszone przez ONZ „Dla WSZYSTKICH kobiet i dziewcząt: równość, prawa, aktywizacja, upodmiotowienie”, ma szczególne znaczenie, ponieważ przypada w 30. rocznicę Deklaracji Pekinńskiej i uznaje rolę kobiet, które są członkami spółdzielni.

Jest to okazja do złożenia hołdu wszystkim kobietom, które odważnie i z determinacją zmieniły nasze życie i nasze społeczności poprzez swoją pracę i wspieranie ekonomii społecznej jako idealnego narzędzia poprawy jakości życia ludzi.

W całej historii kobiety wykazywały się niezachwianą siłą i niezwykłą zdolnością do pokonywania przeszkód. Od pionierskich kobiet naukowców i przywódczyni politycznych po działaczki społeczne i wpływowe artystki, kobiety odcisnęły niezatarte piętno na świecie. Jednak pomimo tych osiągnięć nadal istnieją bariery i nierówności, które musimy zlikwidować, ponieważ uniemożliwiają one kobietom pełnego korzystania ze swoich praw.

Przewodnicząca Komitetu ds. Równouprawnienia Płci Międzynarodowego Związku Spółdzielczego Xiomara Nuñez de Céspedes opublikowała następujące postanie z okazji Międzynarodowego Dnia Kobiet 2025

Należy pamiętać, że równość płci to nie tylko kwestia sprawiedliwości społecznej, ale także rozwoju i dobrobytu. Kiedy kobiety mają równe szanse, korzysta na tym całe społeczeństwo. Edukacja, wzmocnienie pozycji ekonomicznej i zaangażowanie kobiet w politykę są niezbędne do budowania bardziej sprawiedliwej i zrównoważonej przyszłości. Spółdzielnie wniosły ogromny wkład w zakresie równości i uczestnictwa, ale wciąż mamy przed sobą długą drogę do osiągnięcia wspomnianej równości, zwłaszcza jeśli chodzi o wolne i demokratyczne uczestnictwo.

Dzisiaj potwierdzamy nasze zaangażowanie w walkę o równość płci. Zobowiązujemy się do wspierania i promowania polityk i działań, które gwarantują szacunek i godność wszystkim kobietom. Musimy współpracować, aby wyeliminować przemoc ze względu na płeć, zlikwidować różnice w wynagrodzeniach i zapewnić kobietom głos i prawo głosu we wszystkich sferach życia. Pełne uczestnictwo kobiet w podejmowaniu decyzji ma fundamentalne znaczenie dla pełnego korzystania z demokracji.

W tym Międzynarodowym Dniu Kobiet świętujemy dokonane osiągnięcia i potwierdzimy naszą determinację, by stawić czoła wyzwaniom, które jeszcze nie zostały przezwyciężone. Niech ten dzień zainspiruje nas wszystkich do dalszego dążenia do bardziej sprawiedliwego, inkluzywnego i równego świata dla wszystkich kobiet i dziewcząt.

Dziękuję i życzę wszystkiego najlepszego z okazji Międzynarodowego Dnia Kobiet.

Xiomara Nuñez de Céspedes

Przewodnicząca Komitetu ds. Równouprawnienia Płci Międzynarodowego Związku Spółdzielczy

Spółdzielczość w realizacji Celu Zrównoważonego Rozwoju ONZ - Równość płci

O równości płci w spółdzielniach

6 lutego br. miało miejsce spotkanie członków Platformy Rozwoju Cooperatives Europe poświęcone sprawom równouprawnienia płci w kontekście międzynarodowego rozwoju spółdzielczości. Dyskutowano na temat wkładu spółdzielni w realizację 5. Celu Zrównoważonego Rozwoju ONZ („Równość Płci”) - wewnątrz spółdzielni, jak i w ich oddziaływaniu na otoczenie.

Wyniku dyskusji sformułowano wnioski-rekomendacje dla organizacji podejmujących działania pomocowe dla spółdzielczości w krajach rozwijających się, z których najważniejsze to:

- Konieczne jest dalsze badanie udziału kobiet w organach kierowniczych spółdzielni;

- Należy kontynuować analizę jakie korzyści przynosić mogą spółdzielnie o członkostwie tylko kobiecym w porównaniu ze spółdzielniami z mieszanym członkostwem;
- Ze względu na duże zainteresowanie, należy gromadzić i upowszechniać bieżące dane na temat realizacji równouprawnienia płci w spółdzielniach;

- Coraz bardziej wydaje się konieczne silniejsze podkreślenie sprawy równouprawnienia płci w Międzynarodowych Zasadach Spółdzielczych (to w związku z ogólnoswiatową dyskusją nad rewizją Zasad);

- W projektach dotyczących międzynarodowego rozwoju spółdzielczości sprawy uwzględnienia równouprawnienia płci są zwykle traktowane jako element ewaluacji projektu, a nie jako jego konkretny cel. To należałoby zmienić.

Wprowadzenie w życie tych zaleceń będzie należało w najbliższym czasie do ważnych zadań członków Platformy Rozwoju Cooperatives Europe.

opr. dr Adam Piechowski

Halina Choroś Prezes Zarządu Mazowieckiego Banku Spółdzielczego w Łomiankach:
- W Międzynarodowym Roku Spółdzielczości, a jednocześnie roku Jubileuszu 75-lecia Mazowieckiego Banku Spółdzielczego w Łomiankach, życzyłabym sobie aby wyznaczone z zespołem cele i dążenia uwieńczone zostały sukcesem, a ponadto świata bez wojen - teraz i na kolejne lata - oraz dużo zdrowia i wielu powodów do radości.

Wiesława Chwieduk
Prezes Zarządu „Spółem” PSS „Mazur” w Łęczycy:
- Chciałabym większej stabilizacji w czasach ciągłych zmian, aby łatwiej móc przewidzieć przyszłość. Chciałabym, aby spółdzielczość była doceniana przez klientów i kręgi rządowe. W Międzynarodowym Roku Spółdzielczości przydałoby się też dużo więcej obecności spółdzielczości w mediach.

Ewa Kiryłuk
Prezes Zarządu Spółdzielni Handlowej w Pieckach:- W dobie bardzo dużych i szybko następujących zmian w naszym otoczeniu biznesowym życzyłabym sobie, aby dane mi było dalej być Spółdzielczynią. Aby z uśmiechem na twarzy potrafiła sprostać niełatwym wyzwaniom tego czasu, czerpiąc jak najwięcej pozytywnych doświadczeń z tego co tu i teraz. Tego również życzę wszystkim Spółdzielcom w tym wyjątkowym roku.

Joanna Koch-Kubas

Prezes Zarządu Spółdzielni Mieszkaniowej „Miechowice” w Bytomiu oraz Prezes Zarządu Regionalnego Związku Rewizyjnego SM w Katowicach:
- W tym wyjątkowym roku spółdzielczość mieszkaniowa powinna zostać zauważona oraz doceniona przez rządzących i przez władze lokalne. Chciałabym, aby zaczęto ją traktować jako partnera w rozwiązywaniu wielu problemów, ze względu na jej wiedzę, doświadczenie i praktykę w zarządzaniu często niemałymi zasobami.

Beata Marciniak-Kędziora
Prezes Zarządu Zakładów Chemicznych „UNIA” Spółdzielnia Pracy w Poznaniu: - Życzę sobie ludzi otwartych na współpracę wokół oraz zwiększenia poczucia bezpieczeństwa. Budujmy razem lepszy świat.

Moje życzenie na Międzynarodowy Rok Spółdzielczości

W Zgromadzeniu Ogólnym KRS jest 18 kobiet reprezentujących 6 branż spółdzielczych. Poprosiliśmy je o krótkie wypowiedzi na powyższy temat:

Elżbieta Kubiak

Farmaceutyczna Spółdzielnia Pracy „Galena” we Wrocławiu: - Życzymy sobie pokoju! Resztę wypracujemy w spółdzielni!

Zofia Przeździak
Prezes Zarządu Banku Spółdzielczego w Łukowie: - Chciałabym, aby kobiety w tym roku poczuły się silne i doceniane w działaniach. Aby realizowały się zawodowo, czerpały z tego dużo radości, a ich mądrość i wrażliwość była źródłem inspiracji i dobroci. Aby nie tylko osiągały dobre wyniki finansowe, ale również tworzyły środowisko sprzyjające rozwojowi - inspirując w ten sposób innych do podejmowania działań na rzecz dobra wspólnego.

Aneta Piękos

Prezes Zarządu Małopolskiego Związku Rewizyjnego Spółdzielni Mieszkaniowych w Tarnowie:

- Święto spółdzielczości to dobry czas na utrwalenie wartości i zasad spółdzielczych. Jeśli ustawodawca wsłucha się w głos spółdzielców, to jest szansa na spółdzielczość taką, jaka była w założeniach - opartą na społeczno-gospodarczej formie gospodarowania. A naczelny organ samorządu spółdzielczego jakim jest Krajowa Rada Spółdzielcza będzie stał na straży dobrych praktyk spółdzielczych i skutecznie reprezentował interesy spółdzielców... takie marzenie...

Magdalena Słobodzin

Zastępca Prezesa Zarządu ds. GZM Pruszkowskiej Spółdzielni Mieszkaniowej:

- Chciałabym, aby w Międzynarodowym Roku Spółdzielczości młode pokolenie zrozumiało, jak cudowna jest nasza spółdzielczość.

Chciałabym zaktywizować je do aktywności w szkolnych kołach spółdzielczych i młodzieżowych organizacjach społecznych, aby pogłębianie wiedzy na temat zasad i wartości spółdzielczych stały się ich codziennością.

Barbara Różewska

Prezes Zarządu Warszawskiej Spółdzielni Mieszkaniowej:

- Chciałabym w tym wyjątkowym roku więcej solidaryzmu, wsparcia i wzajemnego szacunku - zarówno między spółdzielcami, jak i w relacjach zewnętrznych. Zbyt dużo hejtu wylewa się dziś na spółdzielnie mieszkaniowe, przez co pracuje się bardzo trudno.

Agnieszka Serba-Chrzanowska
Przewodnicząca Rady Nadzorczej Spółdzielni Mieszkaniowej Suchanino w Gdańsku: - Jako przewodnicząca Komisji Prawa i Legislacji ZO KRS pragnę, aby prawo sprzyjało rozwojowi spółdzielczości i aby świadomość społeczna jej znaczenia rosła. Życzę sobie, aby moja działalność jako spółdzielczynie przyczyniła się do wzmocnienia pozycji spółdzielni, ich stabilności prawnej i społecznej oraz większego uznania dla ich roli w gospodarce.

Inicjatywa ZLSP na rzecz edukacji spółdzielczej

Związek Lustracyjny Spółdzielni w odpowiedzi na rosnące zainteresowanie modelem spółdzielczym wśród młodych ludzi, zainicjował współpracę z Wydziałem Zarządzania Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie, czego efektem jest przedmiot akademicki „Spółdzielczość we współczesnym biznesie”.

Przedmiot „Spółdzielczość we współczesnym biznesie” został wprowadzony do programu II roku studiów stacjonarnych i niestacjonarnych na Wydziale Zarządzania AGH i cieszy się rosnącym zainteresowaniem. W roku akademickim 2024/2025 uruchomiono już trzy grupy zajęciowe, co pokazuje, że współczesna młodzież coraz bardziej dostrzega wartość alternatywnych modeli gospodarczych, opartych na współpracy i demokracji ekonomicznej.

Program zajęć został starannie opracowany, aby ukazać zarówno historyczne korzenie spółdzielczości, jak i jej nowoczesne zastosowania we współczesnej gospodarce. W ramach kursu studenci zdobywają kompleksową wiedzę na temat funkcjonowania spółdzielni oraz ich znaczenia w różnych sektorach. Kluczowe zagadnienia obejmują:

- Historię ruchu spółdzielczego w Polsce i na świecie - ewolucję spółdzielczości, jej wpływ na rozwój gospodarki i społeczeństwa oraz rolę ruchu spółdzielczego w kształtowaniu polityki społecznej.
- Międzynarodowe Zasady Spółdzielcze jako fundament działania nowoczesnych spółdzielni.
- Podstawy prawne funkcjonowania spółdzielni - omówienie kluczowych regulacji prawnych w Polsce i Europie, w tym ustawodawstwa dotyczącego spółdzielczości pracy i socjalnej.
- Zasady powoływania, organizowania i zarządzania spółdzielnią - mechanizmy funkcjonowania spółdzielni, rola członków i zarządu oraz proces podejmowania decyzji w organizacji demokratycznej.
- Ekonomię społeczną jako istotny sektor nowoczesnej gospodarki - wpływ spółdzielni na rozwój lokalnych społeczności, ich miejsce w ekonomii solidarności oraz współczesne wyzwania i perspektywy rozwoju.
- Spółdzielczość w edukacji - spółdzielnie uczniowskie i studenckie - znaczenie spółdzielni w kształtowaniu postaw przedsiębiorczych wśród mło-

dych ludzi, przykłady udanych inicjatyw edukacyjnych.

- Nowe trendy w spółdzielczości - tj. kooperatywy spożywcze, spółdzielnie platformowe (np. alternatywy dla klasycznych platform *gig economy*), spółdzielnie energetyczne i inicjatywy związane z gospodarką obiegu zamkniętego.
 - Odporność modelu spółdzielczego na kryzysy - wyniki badań europejskich wskazujące na większą stabilność i trwałość spółdzielni w okresach kryzysu gospodarczego oraz ich zdolność do utrzymania miejsc pracy i wspierania lokalnych społeczności.
 - Zbieżność idei spółdzielczości z koncepcją Społecznej Odpowiedzialności Biznesu (CSR) i zrównoważonego rozwoju - jak model spółdzielczy realizuje zasady ESG oraz jakie korzyści przynosi wdrażanie praktyk odpowiedzialnego biznesu w spółdzielniach.
- Co istotne, przedmiot nie ogranicza się do wykładów - kluczowym elementem kształcenia są wizyty studyjne, które pozwalają studentom zetknąć się z realnym funkcjonowaniem spółdzielni i ich wpływem na lokalną gospodarkę.

Spotkania z praktyką - wizyty studyjne z ZLSP

Związek Lustracyjny Spółdzielni pełni kluczową rolę w organizacji wizyt studyjnych, umożliwiając studentom poznanie działalności konkretnych spółdzielni. Spotkania odbyły się 10 i 14 marca br. w siedzibie ZLSP, podczas których studenci mieli okazję:

- zapoznać się z historią ZLSP oraz jego rolą,
- dowiedzieć się, na czym polega lustracja spółdzielcza,
- zobaczyć wystawę dokumentującą działalność polskich spółdzielni.

Prezes ZLSP, Janusz Paskowski, przedstawił kluczowe obszary działalności Związku, w tym wsparcie doradcze, szkoleniowe i rzecznicze dla spółdzielni. Ewa Gurdek i Anna Bulka przepro-

wadziły natomiast prezentację na temat procedur lustracyjnych. Anita Strzebońska, na co dzień kierująca Składnicą Akt w Krakowie, pokazała z kolei przykłady historycznych spółdzielni oraz ciekawostki dotyczące ruchu spółdzielczego, w tym historię jego flagi. Takie wizyty są niezwykle cennym elementem nauki, ponieważ pozwalają studentom nie tylko teoretycznie, ale i praktycznie zrozumieć funkcjonowanie spółdzielczości w gospodarce.

Mierzenie efektywności nauczania - pre-test i post-test

Aby sprawdzić, jak zmienia się wiedza i postrzeganie spółdzielczości w ramach przedmiotu przeprowadzane są pre-test i post-test. Pre-test, realizowany na początku kursu, pozwala ocenić:

- czy studenci mieli wcześniej styczność z działalnością spółdzielczą,
- jakie mają skojarzenia ze spółdzielczością,
- czy rozważają założenie własnej spółdzielni jako formy prowadzenia działalności.

Dzięki temu prowadzący mogą lepiej dostosować program zajęć do poziomu świadomości studentów.

Post-test, przeprowadzany na zakończenie kursu, pozwala ocenić zmianę w wiedzy i nastawieniu do modelu spółdzielczego, m.in.:

- czy studenci lepiej rozumieją funkcjonowanie spółdzielni,
- jakie elementy kursu były dla nich najbardziej wartościowe,
- czy zmienili swoje podejście do spółdzielczości jako alternatywnej formy przedsiębiorczości.

ZLSP kształtuje nowoczesne spojrzenie na spółdzielczość

Dzięki inicjatywie Związku i współpracy z Wydziałem Zarządzania AGH studenci mają wyjątkową okazję do zdobycia wiedzy i doświadczenia w obszarze spółdzielczości. Działania ZLSP pokazują, że spółdzielczość to nie przeszłość, ale przyszłość biznesu opartego na współpracy i odpowiedzialności społecznej. Dla studentów ten kurs może być pierwszym krokiem do aktywnego zaangażowania w sektor spółdzielczy - jako przedsiębiorcy, członkowie organizacji czy świadomi konsumenci.

Joanna Brzozowska-Wabik

Bezpieczne finanse w sieci

Coraz większa część naszych aktywności przenosi się do internetu. Polska jest w europejskiej czołówce w obszarze bankowości elektronicznej. Nigdy nie dość przypomnienia podstawowych zasad bezpieczeństwa podczas korzystania z usług finansowych.

Silne hasło

Pierwsza kwestia jest naprawdę banalna: używajmy „silnych” haseł. Zamiast prostego 12345678, hasel wykorzystujących imiona bliskich czy własnej daty urodzenia, stwórzmy hasło w taki sposób, aby nie ułatwiać pracy oszustom. Powinno ono składać się z cyfr, małych i wielkich liter oraz znaków specjalnych (takich jak !, ?, #, & i tak dalej). Jeśli jest taka możliwość - skorzystajmy z generatora haseł, bo gwarantuje to jego niepowtarzalność i siłę. Koniecznie wyloguj się po zakończeniu korzystania ze swoich kont.

Dwuskładnikowa autoryzacja

Spora część instytucji finansowych, w tym oczywiście SKOK-i, oferuje dwuskładnikowe uwierzytelnianie (2FA). Zapewnia ono mocną tarczę ochronną dla naszych pieniędzy, poprzez wymaganie drugiego elementu uwierzytelniającego, takiego jak

Jednym z ważnych aspektów działalności sektora SKOK jest edukacja. Aby chronić naszych członków i sympatyków postanowiliśmy przedstawić podstawowe zasady, jakimi powinniśmy kierować się przy zarządzaniu naszymi finansami w sieci.

kod SMS, aplikacja uwierzytelniająca albo odcisk palca. Korzystajmy z tej opcji, jeśli jest dostępna.

Bezpieczna sieć

Jeśli masz wybór - zawsze korzystaj bezpiecznego łącza internetowego. A jeśli używasz internetu do przeprowadzania transakcji, staraj się nie korzystać z publicznych sieci, podatnych na ataki hakerów. W sytuacji, gdy nie ma innego wyjścia, połącz się z siecią za pomocą VPN (wirtualnej sieci prywatnej).

Sprawdzone aplikacje

Pobieraj aplikacje służące do bankowości elektronicznej tylko z oficjalnych źródeł, takich jak Google Play Store czy Apple App Store. Przed zainstalowaniem aplikacji warto sprawdzić jej oceny i opinie innych użytkowników. Na bieżąco aktualizuj aplikacje, ale też system operacyjny i przeglądarkę - aktualizacje często zawierają poprawki zabezpieczeń, które chronią przed najnowszymi zagrożeniami.

Dbaj o swoje dane

Aby zwiększyć swoje szanse w starciu z phishingiem, czyli wyłudzeniem danych przez oszustów podszywających się pod zaufane marki (np. znaną instytucję finansową, dużą spółkę giełdową czy organ administracji państwa) nigdy nie podawaj swoich danych przez e-mail, SMS czy telefon – chyba, że jesteś w stu procentach pewien tożsamości odbiorcy.

Pamiętaj!

Jak w każdej sytuacji życiowej, to nasza ostrożność może uchronić nas przed potencjalnymi zagrożeniami i problemami. Jeśli nie wiemy, jak się zachować w danej sytuacji dotyczącej finansów, zawsze warto udać się do naszego oddziału SKOK i zapytać pracownika placówki, jak mamy się zachować w danej sytuacji.

Zachęcamy do śledzenia strony swiadomoscfinansowa.pl w celu poszerzania swojej wiedzy na temat finansów. □

EDUKACJA FINANSOWA

z myślą o przyszłości Twojej rodziny

Spółdzielcze Kasy Oszczędnościowo-Kredytowe są laureatem godła Super Marka 2024

Krajowa Rada Spółdzielcza powraca do organizacji Festiwalu w Polanicy-Zdroju

Zapraszamy spółdzielcze zespoły artystyczne

Dla kogo jest Festiwal?

Jak sama nazwa wskazuje, jest to wydarzenie organizowane z myślą o artystach-amatorach działających pod spółdzielczym patronatem. Z prowadzonych w 2023 roku przez Krajową Radę Spółdzielczą badań ankietowych wynika, że ponad 60 proc. spółdzielni prowadzi działalność społeczno-kulturalną lub wspiera podmioty zewnętrzne zajmujące się taką działalnością. Często są to działania ciągłe, realizowane w spółdzielczych domach kultury i klubach osiedlowych spółdzielni mieszkaniowych, ale także stałe wsparcie udzielane artystom i zespołom z gminnych ośrodków kultury, kołom gospodyń wiejskich itp. Są też zespoły regionalne tworzone przez uzdolnionych członków i pracowników spółdzielni z różnych branż, którzy - dzięki wsparciu pracodawcy - mogą realizować swoje pasje i służyć lokalnej społeczności promując

folklor i tradycje. Wszystkie te zespoły chcemy zaprosić do udziału w Festiwalu Spółdzielczych Zespołów Artystycznych „Tęcza Polska”, który tradycyjnie odbędzie się w drugiej połowie roku - w dniach 24-26 października br.

Dlaczego go organizujemy?

Podjęwając się organizacji Festiwalu Krajowa Rada Spółdzielcza pragnie stworzyć przestrzeń dla prezentacji spółdzielczych zespołów i pokazać to zjawisko szerszej publicz-

ności. Spółdzielczość, która kieruje się Siedmioma Zasadami Spółdzielczymi (w tym Zasadą współdziałania i Zasadą troski o społeczność lokalną), z założenia nie powinna być obojętna na potrzeby członków, pracowników, mieszkańców - również na potrzeby rozwijania swoich pasji, współpracy i działalności społecznej. Taka postawa zdecydowanie odróżnia spółdzielczość od nastawionych na maksymalizację zysków spółek kapitałowych. Działalność społeczno-kulturalna jest więc jedną z istotnych elementów spółdziel-

W Międzynarodowym Roku Spółdzielczości Krajowa Rada Spółdzielcza chce powrócić do tradycji organizowania w Polanicy-Zdroju Festiwalu Spółdzielczych Zespołów Artystycznych „Tęcza Polska”. Festiwal, który po raz pierwszy odbył się w 2000 roku, będzie miał już 21. odsłonę. Nad jego realizacją czuwa Teatr Zdrojowy Centrum Kultury i Promocji w Polanicy-Zdroju, a współorganizatorem i mecenasem jest Urząd Miasta Polanica-Zdrój.

**zgłoszenia
do 30 czerwca**

XXI Festiwal Spółdzielczych Zespołów Artystycznych Tęcza Polska

W Międzynarodowym Roku Spółdzielczości zapraszamy zespoły artystyczne (śpiewacze, taneczne, chóry, orkiestry, grupy teatralne itp.) działające w spółdzielniach lub pod spółdzielczym patronatem do udziału w 21. Festiwalu Spółdzielczych Zespołów Artystycznych w Polanicy-Zdroju.

Wszystkich zainteresowanych udziałem w Festiwalu zachęcamy do zapoznania się z regulaminem dostępnym na stronie www.krs.com.pl oraz o pobranie i wypełnienie ankiety zgłoszeniowej. Zgłoszenia zespołów przyjmuje Teatr Zdrojowy do końca czerwca 2025 roku.

24-26 października 2025

Zgłoszenia zespołów:
Teatr Zdrojowy im. Mieczysławy Ćwiklińskiej
Centrum Kultury i Promocji w Polanicy-Zdroju
tel.: 074 869 06 43

czej tożsamości - chcemy ją wspierać i promować. Wspiera nas w tym samorząd lokalny - Urząd Miasta w Polanicy-Zdroju, który nieodpłatnie udostępnia Teatr Zdrojowy i świadczy wielką pomoc organizacyjną. Ta współpraca od dwóch dekad pozwala na organizację tego wyjątkowego wydarzenia.

Czekamy na zespoły

Osoby prowadzące spółdzielcze zespoły artystyczne mogą zadawać sobie pytanie - czy nasz zespół jest wystarczająco dobry, by wystąpić na Festiwalu? czy profil jego działalności jest odpowiedni?

Zespół taneczny „Złote Dzieci” z Legnickiej Spółdzielni Mieszkaniowej

Podczas Festiwalu mogą wystąpić artyści w każdym wieku: zapraszamy zarówno śpiewacze zespoły senioralne, jak i zespoły dziecięce, wokalistów, tancerzy, orkiestry oraz grupy teatralne - ważne, aby były związane ze spółdzielczością. Zespół powinien opracować 15-minutowy występ (w przypadku grup teatralnych 25 minutowy) i zaprezentować go podczas dwóch pierwszych dni konkursowych zgodnie z programem Festiwa-

Parada zespołów na polanickim deptaku podczas XX Festiwalu Spółdzielczych Zespołów Artystycznych „Tęcza Polska” w październiku 2019 r.

lu opracowanym uprzednio przez Teatr Zdrojowy.

Podczas Festiwalu organizowana jest także parada zespołów na polanickim deptaku wraz z występami plenerowymi. Spółdzielcy artyści wychodzą do mieszkańców oraz przebywających w Polanicy-Zdroju turystów i kuracjuszy. Dobrze więc jeśli przygotują na tę okazję własną identyfikację graficzną, np. tablicę lub baner informacyjny.

Festiwal ma charakter konkursowy. Występy zespołów oceniać będzie kilkuosobowe Jury złożone z przedstawicieli świata kultury oraz osób związanych z ruchem spółdzielczym. W swojej ocenie jurorzy wezmą pod uwagę kategorię zespołu (taneczny, śpiewaczy, teatralny), oryginalność programu, region i organizację, jaką zespół reprezentuje. Zwycięzcy zaproszeni zostaną do występu podczas Koncertu Laureatów, który odbędzie się w niedzielę 26 października br. z udziałem przedstawicieli samorządu spółdzielczego oraz samorządu regionalnego.

Co oferujemy?

Krajowa Rada Spółdzielcza jako organizator pokrywa po części koszty zakwaterowania i wyżywienia uczestników Festiwalu w ramach jednej doby hotelowej (dzień, w którym zespół występuje). Bezpłatny nocleg przysługuje grupie liczącej 25 osób: ok. 20 artystów plus 3 osoby personelu towarzyszącego (instruktor, kierowca itp.). W przypadku zespołów liczebniejszych, każda następną osoba zostanie zakwaterowana na koszt organizacji delegującej zespół do udziału w Festiwalu lub na koszt własny. Pobyt przez cały czas trwania festiwalu (2 doby hotelowe) wiąże się z pokryciem kosztów drugiej doby przez zespół. Zaproszone zespoły ponoszą także koszty dojazdu do Polanicy-Zdroju.

Aby zgłosić zespół do udziału w Festiwalu należy wypełnić ankietę, którą pobrać można ze strony internetowej www.krs.com.pl. Prosimy o dołączenie do niej krótkiego opisu działalności i historii zespołu. Mile widziane są także nagrania. □

Najpiękniejsze rzeczy na świecie są bezużyteczne. W bezwzględnej rynkowej rzeczywistości mało który przedsiębiorca pochyla się nad potrzebą piękna i stwarza ludziom możliwości realizowania pasji artystycznych. Spółdzielczość daje taką możliwość i z tego jesteśmy dumni.

Mieczysław Grodzki
Prezes Zarządu
Krajowej Rady Spółdzielczej

Festiwal „Tęcza Polska” pozostanie dla nas na zawsze nośnikiem tradycji, źródłem inspiracji, odkrywaniem nowych talentów i budowaniem wspólnoty. Czekamy z radością na to niezwykle celebrowanie muzyki, tańca i wspaniałej atmosfery. Świątujemy razem 100-lecie Teatru Zdrojowego w pięknej Polanicy-Zdroju.

Justyna Kuban
Dyrektor Teatru Zdrojowego

Cieszę się, że po kilkuletniej przerwie Festiwal Spółdzielczych Zespołów Artystycznych wraca do naszego miasta! To wyjątkowe wydarzenie ponownie wypełni nasze ulice muzyką, sztuką i radością. Przez te dni Polanica-Zdrój stanie się prawdziwie kolorowym miejscem na ziemi.

Mateusz Jellin
Burmistrz Polanicy-Zdroju

Nowy krok w rozwoju UNIQA

Pod marką UNIQA Sustainable Business Solutions uruchamiamy kompleksowe doradztwo w zakresie ESG i inżynierii ryzyka.

Stojąc w obliczu wyzwań społecznych, klimatycznych czy geopolitycznych wiemy, że rzeczywistość, w której na co dzień funkcjonujemy wymaga od nas nowych odpowiedzialności, zarówno na poziomie lokalnych społeczności ale i przedsiębiorstw.

W Grupie UNIQA wierzymy w zrównoważony rozwój, który wspiera środowisko, odpowiada na potrzeby społeczne oraz promuje etykę i transparentność. Zaangażowanie w tych obszarach znajduje odzwierciedlenie w konkretnych działaniach wspierających rozwój naszego modelu biznesowego. Niekiedy są to wieloletnie zobowiązania jak dążenie do neutralności klimatycznej, natomiast innym razem są to małe kroki, które pozwalają doraźnie wesprzeć określone grupy społeczne.

Z początkiem 2025 roku, zdecydowaliśmy się na uruchomienie nowej marki w ramach działalności UNIQA,

która ma na celu wsparcie firmy w budowie biznesowej odporności i transformacji ESG, w tym w raportowaniu niefinansowym, przygotowaniu strategii zrównoważonego rozwoju i planu dekarbonizacji.

UNIQA Sustainable Business Solutions

Jest odpowiedzią na potrzeby polskich przedsiębiorców. Zaobserwowaliśmy, że z roku na rok klimat i jego wpływ na prowadzoną działalność stają się dla nich coraz ważniejsze. Wynika to ze wzrostu świadomości samych

przedsiębiorców, ale również z nacisku interesariuszy: klientów, inwestorów czy partnerów biznesowych.

Dodatkowo, z każdym rokiem unijne regulacje obejmują kolejne grupy przedsiębiorstw obowiązkiem raportowania kwestii związanych ze zrównoważonym rozwojem. Chcemy je wesprzeć zarówno w tym procesie, jak i całej transformacji biznesu w duchu ESG.

Jak wynika z tegorocznego raportu Polskiej Izby Ubezpieczeń „Mapa ryzyka polskich przedsiębiorców”, niemal 50% firm dostrzega ryzyko, że zmiany klimatyczne i wynikające z nich zdarzenia będą miały negatywny wpływ na prowadzoną przez nich działalność.

Chcielibyśmy aby dzięki UNIQA Sustainable Business Solutions przedsiębiorstwa mogły liczyć na kompleksowe wsparcie w spełnianiu obowiązków regulacyjnych, w zwiększeniu odporności na zmiany klimatyczne

i w dążeniu do zrównoważonego rozwoju. W ramach zespołu Ekspertów UNIQA Sustainable Business Solutions znajdują się również inżynierowie ryzyka, którzy pomogą w identyfikacji, analizie i minimalizacji ryzyka operacyjnego płynącego ze zmieniającego się klimatu.

ESG dla rynku mieszkalnictwa

Spółdzielnie mieszkaniowe w przyszłości również będą musiały zmierzyć się z nowymi wyzwaniami związanymi z ESG, takimi jak poprawa efektywności energetycznej budynków, gospodarowania odpadami czy angażowanie mieszkańców w działania proekologiczne.

Wyzwania we wdrażaniu ESG

Jednym z kluczowych wyzwań dla rynku nieruchomości są kompetencje pracowników w zakresie ESG, zapewnienie wykwalifikowanej kadry, która zajmie się wdrażaniem i monitorowaniem strategii ESG. Brak ekspertów w tej dziedzinie sprawia, że wiele spółdzielni może napotykać trudności w przygotowaniu strategii dostosowanej do ich specyfiki.

Obowiązek raportowania działań ESG staje się coraz bardziej wymagający, zwłaszcza dla instytucji, które nie miały dotychczas doświadczenia w tego typu procesach. Spółdzielnie mieszkaniowe będą musiały dostosować się do nowych regulacji, co wiąże się z przygotowaniem szczegółowej dokumentacji dotyczącej m.in. zużycia energii, emisji CO₂, zarządzania odpadami, gospodarki wodnej, ładu korporacyjnego czy też kwestii społecznych.

ESG to nie tylko nowe technologie, ale także inwestycje i konieczność zabezpieczenia budżetów na zmiany, takie jak termomodernizacje budynków zarządzanych przez Spółdzielnie Mieszkaniowe, instalacja paneli fotowoltaicznych, odnawialnych źródeł energii czy wymiana dotychczasowych często przestarzałych systemów ogrzewania.

Wprowadzenie standardów ESG wymusza lepsze zarządzanie i transparentność finansową. Nieruchomości zarządzane zgodnie z zasadami ESG staną się bardziej atrakcyjne dla inwestorów oraz nabywców, co może wpłynąć na wzrost ich wartości rynkowej. Dla mieszkańców oznacza to także lepszą jakość życia - dzięki zielonym przestrzeniom, efektywniejszemu zarządzaniu odpadami oraz ekologicznym rozwiązaniom, a docelowo także mniejsze koszty utrzymania lokali mieszkalnych.

Korzyści płynące z ESG, takie jak oszczędności energetyczne, większa przejrzystość zarządzania i możliwość pozyskania dofinansowań, mogą przekonać spółdzielnie do podążania w tym kierunku. Kluczowym elementem sukcesu jest odpowiednia edukacja, zaangażowanie mieszkańców oraz stopniowe wdrażanie zmian.

UNIQA SBS plany na przyszłość

UNIQA Sustainable Business Solutions w pierwszej kolejności planuje koncentrować się na działaniach związanych z ESG dla korporacji i dużych przedsiębiorstw. W kolejnych etapach chcemy wdrożyć rozwiązania dla małych i średnich firm, a także **znaleźć odpowiednie narzędzia i programy dla rynku mieszkalnictwa.**

Już teraz zachęcamy do kontaktu z nami:

Kształujmy razem bezpieczną i zrównoważoną przyszłość!

Jeśli chcesz wiedzieć więcej o wyzwaniach dla firm i usługach UNIQA Sustainable Business Solutions, które mogą wesprzeć ich realizację, zapraszamy do kontaktu: usbs@uniqa.pl

Więcej informacji: www.uniqa-sustainable.com

Jak to się zaczęło?

Powiedzieć można, że pierwsze spółdzielnie, choć zakładane przez mężczyzn, przeznaczone były w znacznym stopniu dla kobiet. To one przecież, prowadząc gospodarstwa domowe, decydowały najczęściej o zakupach w spółdzielczych sklepach i czerpały inne korzyści z działalności kooperatyw. To one marzyły się, gdy rosły ceny potrzebnych im towarów, to im zależało na dobrej jakości produktów przeznaczonych na przygotowanie posiłków. Rola kobiet, choć pośrednia, była więc kluczowa. Długo jednak członkami kooperatyw byli w ogromnej przewadze mężczyźni i oni też pozostawali na zarządczych stanowiskach. Kobiety - ich żony, matki, córki - mogły najwyżej wywierać na nich wpływ w zaciszu domowym, ostateczne decyzje podejmowane na walnych zebraniach czy posiedzeniach organów spółdzielni (kobiety często nie były do nich dopuszczane), należały jednak do mężczyzn. Wynikało to zresztą z dawnego ustawodawstwa - w Anglii XIX wieku na przykład kobiety nie mogły podejmować samodzielnych decyzji majątkowych. O równouprawnieniu kobiet mówili już co prawda Sprawiedliwi Pionierzy Roczdelscy, a nawet umożliwili kobietom członkostwo w spółdzielni i wypłacali im - mijając się z prawem - zwroty od zakupów w przeświadczeniu, że wykorzystają je one lepiej niż ich mężowie, którzy mogliby je po prostu przepić... Kierownicze funkcje i w Rochdale i w innych wzorowanych na nim kooperatywach i w Anglii i w innych krajach nadal jednak pełnili mężczyźni.

W ostatnich dekadach XIX wieku wraz z rozwojem ruchów równouprawnienia, czy emancypacji kobiet, sufrażystek walczących o pełnię praw obywatelskich dla pań, zaktywizowały się również kooperatystki, a nawet odegrały tu pionierską rolę. Już w 1883 roku założona została w Wielkiej Brytanii Spółdzielcza Gildia Kobiet Anglii i Walii (Cooperative Women's Guild of England and Wales). Zajmowała się zrazu głównie sprawą cen towarów w spółdzielczych sklepach i nawet doprowadziła do ich obniżek w pewnych przypadkach. Przy poszczególnych kooperatywach powstawały filie Gildii zwane kołami, podejmujące działalność oświatową dla członkiń, zajęcia dla dzieci, organizujące czas wolny, udzielające zapomóg potrzebującym, prowadzące kluby dla kobiet, pralnie itp. Gildia promowała jednocześnie równouprawnienie płci w spółdzielniach, namawiała panie do wchodzenia do organów kierowniczych, prowadziła też szerszą akcję w kraju na rzecz pełnej

Członkinie Ligi Kooperatystek nad Bałtykiem, 1939 r. (ze zbiorów MHSWP)

Mija 90 lat od powstania w Polsce Ligi Kooperatystek

„Bez kobiet nie ma spółdzielczości”

„Bez kobiet nie ma spółdzielczości” pisała w 1933 roku Maria Orsetti, założycielka Ligi Kooperatystek. W roku obecnym właśnie przypada 90. rocznica powstania tej ważnej organizacji zrzeszającej polskie spółdzielczynie. Warto z okazji tego jubileuszu, ale też pamiętając o obchodzonego w tym miesiącu, w dniu 8 marca, Międzynarodowym Dniu Kobiet, przypomnieć dzieje Ligi, a także postać jej twórczyni, wybitnej, choć obecnie nieco zapomnianej postaci polskiej spółdzielczości. Na początku jednak powiedzmy parę słów o roli kobiet w historii ruchu spółdzielczego na świecie i w Polsce.

równości kobiet w życiu politycznym i społecznym, ale także na rzecz godnych warunków pracy, uregulowania czasu pracy, urlopów wypoczynkowych i innych praw pracowniczych dla wszystkich zatrudnionych. Podobne organizacje, często pod bezpośrednim wpływem doświadczeń brytyjskich, zaczęły tworzyć się m. in. w państwach skandynawskich, w Austrii, Szwajcarii i innych krajach.

Pod skrzydłami Międzynarodowego Związku Spółdzielczego

Do bardziej zorganizowanej współpracy kooperatystek z różnych krajów doszło dopiero po pierwszej wojnie światowej. Co prawda już podczas kongresu Międzynarodowego Związku Spółdzielczego w Budapeszcie w 1904 roku w wielu przedstawianych tu raportach krajowych po raz pierwszy znalazły się wzmianki o działaniach spółdzielczych organizacji kobiecych w tych państwach, ale na konkretne rozwiązania trzeba było poczekać jeszcze niemal 20 lat.

W 1921 roku, gdy w Bazylei odbywał się pierwszy powojenny Kongres MZS, równoległe do niego obradowała Konferencja Kobiet zwołana z inicjatywy wybitnej austriackiej działaczki spółdzielczej i socjaldemokratycznej Emmy Freundlich, która już przed wojną tworzyła organizację spółdzielczyń w swoim kraju. Postanowiono wówczas powołać Międzynarodowy Spółdzielczy Komitet Kobiet, przekształcony, podczas następnego Kongresu MZS w Gandawie w 1924 roku w Międzynarodową Spółdzielczą Gildię Kobiet, będącą już formalnie częścią składową Związku. Na jego czele stanął nie kto inny jak Emma Freundlich. Sekretarzem Generalnym (czy raczej Sekretarką Generalną) została brytyjska działaczka Alice Honora Enfield i w Anglii ulokowany był sekretariat. Warto podkreślić, że w obydwu konferencjach, w Bazylei i Gandawie, brała udział Maria Orsetti jako delegatka Związku Spółdzielni Spożywców RP; weszła ona w skład Komitetu Wykonawczego Gildii.

Członkami Gildii były krajowe organizacje kooperatystek. Początkowo było ich 14, z Europy, ale sekretariat

utrzymywał kontakty i pomagał w tworzeniu organizacji w odległych krajach takich jak Australia, Indie, Japonia czy Stany Zjednoczone. Z Polski do Gildii należała jedynie organizacja spółdzielczyń mniejszości ukraińskiej, gdyż odpowiednia polska organizacja jeszcze nie istniała.

Gildia zwoływała regularne konferencje kooperatystek przy okazji kolejnych kongresów MZS, promowała spółdzielczość wśród kobiet na całym świecie i równouprawnienie płci w spółdzielniach, zwłaszcza dopuszczanie kobiet do kierowniczych stanowisk, działała na rzecz przyznania paniom pełni praw obywatelskich. Pomagała w tworzeniu organizacji spółdzielczyń w różnych krajach - na tym polu wielkie zasługi miała pani Enfield, która w tym celu odbyła szereg podróży po Europie, między innymi do „egzotycznej” w owym czasie Europy Środkowej i Wschodniej. W 1928 roku odwiedziła Polskę uczestnicząc nie tylko w spotkaniach spółdzielczych, ale także w XXVI Międzynarodowym Kongresie Pokoju w Warszawie. Inne przedstawicielki Gildii, propagując jej cele, jeździły jeszcze dalej – do Stanów Zjednoczonych, Kanady, Australii i Nowej Zelandii. Gildię zajmowały też sprawy racjonalnego prowadzenia gospodarstw domowych, zdrowego odżywiania, edukacji, propagowała tworzenie spółdzielni kobiecych, zwłaszcza wytwórczych. Brała coraz aktywniejszy udział w obchodach Międzynarodowego Dnia Spółdzielczości. Zwłaszcza w latach 30., wraz z zaostrzeniem się sytuacji międzynarodowej, angażowała się mocno w ruch pokojowy i powszechnego rozbrojenia. Przetrwiała pod pierwotną nazwą do 1963 roku, przekształcona wówczas w Komitet Kobiet MZS, później Światowy Komitet Kobiet MZS. Obecnie działa pod nazwą Komitetu Równouprawnienia Płci, jest jednym z tzw. Komitetów Tematycznych MZS, a jego przewodniczącą jest pani Xiomara Núñez de Céspedes z Dominikany.

Kooperatystki z Królestwa...

I na ziemiach polskich pierwsze spółdzielnie tworzone były przez mężczyzn, dość wcześnie jednak, zwłaszcza w zaborze rosyjskim i austriackim pojawiły się aktywne kobiety-spółdzielczynie. Wiele z nich zresztą zasłużyło się również i na innych polach. Członkinią najstarszej polskiej spółdzielni spo-

Koło Kooperatystek w Starachowicach, 1935 r. (ze zbiorów MHSwP)

żywców, warszawskiego „Merkurego”, została Aleksandra Korycińska (1840-1908), działaczka kobieca i oświatowa. Spółdzielczość propagował powstały w Warszawie w 1907 roku Związek Równouprawnienia Kobiet Polskich. Utworzone rok wcześniej Towarzystwo Kooperatystów i wydawane przez nie czasopismo „Społem!” nawoływały kobiety do wstępowania do kooperatyw. Apelowo o to podczas I Zjazdu Pełnomocników Stowarzyszeń Spożywczych w Warszawie w 1908 roku jeden z przywódców Towarzystwa Kooperatystów, późniejszy Prezydent Rzeczypospolitej, Stanisław Wojciechowski. W samym zjeździe, wśród 423 obradujących były tylko dwie kobiety... Podobne proporcje obserwowano w następnych latach. Intensywnie jednak pracowano nad ich poprawieniem, również po powstaniu Warszawskiego Związku Stowarzyszeń Spożywczych w 1911 roku. Dwa lata później doszło do bezprecedensowego wydarzenia - Walne Zebranie „Merkurego” wybrało do Zarządu dwie panie.

Z kręgu Towarzystwa Kooperatystów wywodziła się wzmiankowana już **Maria Orsetti**, najwybitniejsza chyba spółdzielcza działaczka kobieca w Polsce, ale o niej opowiemy później.

Inną ważną postacią z tych kręgów była słynna później pisarka **Maria Dąbrowska** (1889-1965), używająca początkowo panińskiego nazwiska Szumska. Warto poświęcić jej nieco więcej miejsca. Choć znana jest przede wszystkim jako autorka powieści „Noce i dnie” (wszyscy pamiętają zapewne oparty o nią znakomity film i serial telewizyjny w reżyserii Jerzego

Antczaka), należy wiedzieć, że przez wiele lat była zapaloną propagatorką spółdzielczości.

W młodości studiowała w Szwajcarii i Belgii, gdzie zetknęła się z tamtejszym ruchem spółdzielczym i poznała Marię Orsetti. Podobnie jak ta ostatnia pozostawała pod wpływem myśli E. Abramowskiego i środowiska Towarzystwa Kooperatystów, pisała do „Społem!” płomiennie artykuły mające

przekonać kobiety do wstępowania do spółdzielni.

W 1913 roku Towarzystwo Kooperatystów za sprawą dr. Rafała Radziwiłłowicza ufundowało jej półroczne stypendium do Anglii. Efektem były prace o spółdzielczości brytyjskiej, ale także fińskiej, czy belgijskiej. W okresie II RP, w artykułach zamieszczanych w czasopismach spółdzielczych, a także o tematyce ogólnej i w samodzielnych książkach, pisała wiele, głównie o spółdzielczości spożywców, ale też o mieszkaniowej i wiejskiej, przedstawiając swoje obserwacje z odbywanych po całym kraju podróży i propagując model spółdzielni wyrosłych z tradycji socjalistycznych, ale nie mający nic wspólnego z praktykami sowieckimi. Dlatego po II wojnie światowej rozluźniła swoje związki z poddanymi kontroli państwa organizacjami spółdzielczymi, choć po 1956 roku napisała jeszcze kilka artykułów przypominających tradycje polskiej spółdzielczości.

Wątki spółdzielcze znalazły się też w jej powieściach, w tym w najśłynniejszych „Nocach i dniach”, a także w „Dzienniku”.

Jednym z najbardziej wymownych przykładów spółdzielczego zaangażowania Dąbrowskiej jest jej książka „Ręce w uścisku. Rzecz o spółdzielczości” (1938), w której, zapraszając czytelników „w małą podróż po Polsce spółdzielczej, obiekcie turystycznym słabo znanym, choć niesłychanie ciekawym”, ze swoim literackim talentem przedstawia m. in. ogromny potencjał i rolę ówczesnego „Społem”.

W ostatniej fazie życia, mimo iż gloryfikowana przez władze PRL jako wielka pisarka postępową, krytycznie oceniała ówczesną rzeczywistość, m. in. podpisała tzw. „List 34” protestujący przeciwko polityce kulturalnej PZPR. Pochowana została na warszawskim Cmentarzu Powązkowskim. W rodzinnym Ruszowie pod Kaliszem, w dworku, w którym spędziła dzieciństwo, mieści się poświęcone jej muzeum.

Inną ważną kooperatystką z Królestwa była **Jadwiga Dziubińska** (1874-1937), działaczka oświatowa, ludowa i spółdzielcza. Studiując na tajnym „Uniwersytecie Latającym” w latach 90. XIX stulecia słuchała wykładów m. in. Edwarda Abramowskiego, później zresztą przystąpiła do Towarzystwa Kooperatystów.

Zasłużyła się przede wszystkim jako organizatorka szkolnictwa rolniczego. W 1900 roku rozpoczęła pracę w prowadzonej przez Warszawskie Towarzystwo Pszczelniczo-Ogrodnicze Szkole Rolniczej dla Młodzieży Wiejskiej w Otrębusach pod Warszawą, zwanej „Pszczelinem”. Założyła tu, przy pomocy miejscowego proboszcza i grupy oddanych tej idei osób, pierwszą na ziemiach polskich spółdzielnię uczniowską, dzięki której młodzi ludzie mogli nauczyć się w praktyce wspólnego gospodarowania. Inspirowana ideami kooperatystycznymi, całe życie szkolne starała się zorganizować w oparciu o samorząd łączący uczniów i nauczycieli.

W 1904 roku przeniosła się do Kruśzynka koło Włocławka na Kujawach, gdzie współtworzyła szkołę gospodarczą dla dziewcząt wiejskich, mającą przygotować adeptki do roli przyszłych gospodyń. Przy placówce założyła następną spółdzielnię uczniowską. I tu kooperatywa ta stała się jądrem organizacji życia szkoły i jej internatu. W wolnej Polsce związała się z Polskim Stronnictwem Ludowym „Wyzwolenie”, została posłanką na Sejm Ustawodawczy (1919-1922). Nie zaprzestała działalności na rzecz rozwoju oświaty ludowej, współpracowała też ze Spółdzielczym Instytutem Naukowym, gdzie zajmowała się m. in. promowaniem idei wiejskich spółdzielni zdrowia.

... i z Galicji

W Galicji była aktywna, choć pochodziła z Królestwa, skąd została wydalona za udział w patriotycznej manifestacji, **Zofia Daszyńska-Golińska** (1866, według niektórych źródeł 1860 – 1934), działaczka socjalistyczna i kobieta, ekonomistka, promotorka spółdzielczości. Podobnie jak Dziubińska studiowała na warszawskim „Uniwersytecie Latającym”, ale też, po

ukończeniu go, w Zurychu, gdzie doktoryzowała się (jako pierwsza kobieta!). Znow w Warszawie, została wykładowczynią „Uniwersytetu Latającego”, lecz zmuszona do opuszczenia Królestwa, wyjechała do Berlina i podjęła pracę naukową na Uniwersytecie Humboldta, otrzymała tu tytuł docenta, co też rzadko zdarzało się kobietom.

Jako, że droga do rodzinnej Warszawy była dla niej zamknięta ze względów politycznych, zamieszkała w 1896 roku w Galicji. Prowadziła wykłady na różnych uczelniach, dużo publikowała, działała społecznie, zwłaszcza na rzecz równouprawnienia kobiet. Sympatyzowała z Polską Partią Socjalno-Demokratyczną, ale ideowo była coraz dalsza od marksizmu.

Znalazła się w kręgach wokół Edwarda Milewskiego, wybitnego propagatora spółdzielczości spożywców, uważanego również za jednego z pionierów działań na rzecz równouprawnienia kobiet w spółdzielniach. Sama napisała broszurę „Przez spółki spożywcze do przyszłego ustroju” (1909), w której dała wyraz swym bliskim Abramowskiemu poglądom, według których spółdzielnie w pokojowy sposób doprowadzą do powstania ustroju opartego na powszechnej kooperacji. W czasie I wojny światowej współpracowała z Komitetem Narodowym Polskim, w 1917 roku brała udział w Zjeździe Kobiet Polskich w Warszawie.

W niepodległej Polsce, nie zaprzestając działalności na rzecz równouprawnienia płci, została profesorem Wolnej Wszechnicy Polskiej, pracowała naukowo. W 1928 roku wybrana została do Senatu RP na 4-letnią kadencję.

Rodowitą Galicjanką była **Zofia Moraczewska** (1873-1958), działaczka społeczna i polityczna związana z Polską Partią Socjalno-Demokratyczną, żona Jędrzeja, jednego z przywódców tej partii, późniejszego pierwszego premiera w niepodległej Polsce. Przekonana kooperatystka, swoje spółdzielcze, ale także socjalistyczne i niepodległościowe idee szerzyła m. in. przez założone przez siebie organizacje „Związek Kobiet” i „Praca”.

Zachęcała galicyjskie kobiety do tworzenia własnych spółdzielni pracy - udało się powołać takie kooperatywy w Krakowie i Stryju, a także we Lwowie (ukraińska). W czasie I wojny światowej działała w Lidze Kobiet Galicji i Śląska, potem w ogólnokrajowej

Lidze Kobiet Polskich. Po odzyskaniu niepodległości była posłanką Sejmu Ustawodawczego, później też Sejmu III kadencji (1930-1935), nadal aktywna była w organizacjach kobiecych. Do zaangażowania spółdzielczego powróciła w latach II wojny światowej, kiedy to weszła do Rady Nadzorczej Spółdzielni Spożywców w Sulejówku, gdzie wówczas mieszkała. Jeden z jej synów poległ w czasie wojny bolszewickiej, drugi syn i córka, działający w konspiracji, zginęli w Auschwitz. Sama Zofia Moraczewska dożyła czasów PRL, nie przejawiała jednak już większej aktywności.

Z Galicji też znana jest ważna inicjatywa tworzenia spółdzielni mieszkaniowych dla kobiet. Pionierską rolę odegrała tu krakowska działaczka na rzecz emancypacji kobiet, **Władysława Habichtówna** (1867-1964), będąca pracownicą cesarsko-królewskiej poczty. Doprowadziła ona do powołania zorganizowanego na zasadach spółdzielni lokatorskiej Towarzystwa Budowlanego Urzędników Poczтовых w Krakowie, którym następnie kierowała, a którego celem było dostarczenie mieszkań samotnym kobietom zatrudnionym w krakowskim urzędzie pocztowym.

W 1913 roku Towarzystwu powiodło się, przy wsparciu m. in. posła do Parlamentu Austrii Adolfa Grossa, wzniesienie dwóch domów mieszkalnych przy ul. Sołtyka 4, później Syrokomli 19B, szybko zasiedlonych przez samotne panie, dla których była to nie tylko jedyna szansa na uzyskanie samodzielnego mieszkania po przystępnej cenie, ale również na życie w środowisku dającym namiastkę ogniska rodzinnego. Do dziś istnieje tam Spółdzielnia Mieszkaniowa im. Władysławy Habicht, w której zarządzie i radzie nadzorczej nadal funkcje pełnią wyłącznie kobiety!

Habichtówna działała też na rzecz przyznania kobietom praw wyborczych i działała społecznie na innych polach. Ze względu na jej orientację, za patronkę swoją uważają ją również organizacje LGBT.

W drugiej części artykułu opowiemy więcej o Marii Orsetti i o jej największym dziele w latach II Rzeczypospolitej - Lidze Kooperatystek.

dr Adam Piechowski

Międzynarodowy Rok Spółdzielczości

Spółdzielnie budują lepszy świat

Medal okolicznościowy

Rok 2025 jest dla spółdzielczości wyjątkowy. Decyzją Organizacji Narodów Zjednoczonych został ogłoszony Międzynarodowym Rokiem Spółdzielczości pod hasłem „Spółdzielnie budują lepszy świat”. ONZ podejmując tę decyzję zwraca uwagę na znaczenie spółdzielni dla realizacji Celów Zrównoważonego Rozwoju, które do roku 2030 mają uczynić nasz świat lepszym miejscem do życia dla milionów ludzi.

O tym, że spółdzielczość to szansa na lepsze życie wiadomo w Polsce jeszcze przed odzyskaniem niepodległości. Po 1918 roku ruch spółdzielczy rozwijał się dynamicznie i już w 1925 roku po raz pierwszy świętował Międzynarodowy Dzień Spółdzielczości, ustanowiony przez Międzynarodowy Związek Spółdzielczy zaledwie rok wcześniej. W bieżącym roku przypada setna rocznica tego wydarzenia.

Krajowa Rada Spółdzielcza z tej okazji wydała pamiątkowy medal. Na awersie widnieje postać dziewczyny z tęczęwą flagą - wizerunek ten znajdował się na plakacie, informującym 100 lat temu o pierwszych obchodach Dnia Spółdzielczości w Polsce. Na rewersie medalu znajduje się logo Międzynarodowego Roku Spółdzielczości, opracowane przez ONZ.

*Medal dwustronny o średnicy 7 cm.
z lakierowanego metalu,
pakowany w etui flokowane
w kolorze granatowym.*

Cena

60 zł*

*do ceny doliczyć należy koszty przesyłki

**Stulecie obchodów
Międzynarodowego Dnia Spółdzielczości
w Polsce**

Bezpieczne
Mieszkanie

Ubezpieczenie ze składką płaconą miesięcznie przygotowane specjalnie dla mieszkańców spółdzielni mieszkaniowych i wspólnot mieszkaniowych.

Bezpieczne Mieszkanie gwarantuje kompleksową ochronę Twojego mieszkania,
piwnicy, garażu. Poznaj jego zalety:

All risk czyli ochrona od
wszystkich zdarzeń

Ochrona w przypadku
szkod powstałych w wyniku
rażącego niedbalstwa

OC w życiu prywatnym
w Polsce i na terenie Europy
- ochrona nawet do 500 tys zł

Usługi Assistance

Automatyczna odnowa
ubezpieczenia - w przypadku
szkody wysokość miesięcznej
składki nie ulega zmianie

Wygodna forma opłacania
składki wraz z opłatami za
mieszkanie